

Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістр

Освітній рівень

на тему: Фінансові результати підприємства: суть, оцінка та особливості управління за матеріалами ТОВ «Гілея», м.Хмельницький

Галузь знань

07 «Управління та адміністрування»

Шифр і назва галузі знань

Спеціальність

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Шифр і назва спеціальності

Освітня програма

«Фінанси, банківська справа та страхування»

ДРФБС. 017385.01.12.00

Виконав: студентка II курсу, група ФБСм-20-1

Підпис, дата

Євгеній Чобан

Ім'я прізвище

Керівник: канд. техн. наук, доцент

Підпис, дата

Ірина ФОРКУН

Ім'я прізвище

Нормоконтроль

Підпис, дата

Ім'я прізвище

До захисту допускаю:

Зав. кафедри

д-р. екон. наук, професор

Підпис, дата

Ніла ХРУЩ

Ім'я прізвище

_____ 2021 р.

Хмельницький 2021

Зміст

	С.
Вступ	5
1 Теоретичні основи сутнісного наповнення, оцінки та особливостей управління фінансовими результатами підприємства	8
1.1 Економічна сутність фінансових результатів та їх класифікація	8
1.2 Інструменти системи оцінки та управління фінансовими результатами діяльності підприємства	15
2 Формування аналітичного підґрунтя оцінки та управління фінансовими результатами діяльності підприємства	24
2.1 Сучасний стан розвитку та оцінка фінансових результатів діяльності підприємств України в 2016-2020 р.р.	24
2.2 Загальна характеристика та аналіз фінансового управління на ТОВ «Гілея» в 2018-2020 р.р.	32
3 Напрями вдосконалення оцінки та управління фінансовими результатами діяльності підприємства в сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки	44
Висновки	60
Список використаних джерел	63
Додатки	67

Вступ

Активізація глобалізаційних процесів та вихід суб'єктів господарювання на світові ринки товарів, послуг і капіталу вимагає проведення об'єктивної оцінки їх господарської діяльності. Основним параметром цієї оцінки є розрахунок фінансового результату, який є основою для визначення конкурентоздатності підприємства на ринку, інвестиційної привабливості, кредитоспроможності, а також можливості зростання його ринкової вартості. Звітність про фінансові результати є основним джерелом інформації про фактори формування фінансових результатів, а тому питання оцінки фінансових результатів та підтвердження достовірності даних показників не втрачає актуальності.

Отриманий підприємствами фінансовий результат є базовим економічним показником, який відображає не лише ефективність господарської діяльності, а й характеризує потенціал прибутковості та рівень розвитку підприємства.

«Фінансовий результат сьогодні – це не лише наслідок успішної роботи підприємства вчора, а й грошовий потік завтра» [18]. Визначення фінансових результатів діяльності будь-якого підприємства залежить від особливостей їх формування, оцінки та управління.

Вирішення даної актуальної проблеми вимагає реалізації науково-обґрунтованого, системного і комплексного підходу, який забезпечить удосконалення самої системи управління фінансовими результатами діяльності підприємства та однойменного інструментарію менеджменту.

Значний внесок у формування теоретичних і організаційно-методичних засад формування, оцінки та управління фінансовими результатами діяльності підприємств зробили вітчизняні й зарубіжні вчені-економісти, серед яких: Бланк І.А., Бурковська А.В., Бутинець Ф.Ф., Войтов І.М., Загородній А.Г., Зудова І.Ю., Ільницька Г.Я., Левицьких О.О., Лесюк А.С., Лондар С. Л.,

Мочерний С.В., Назаренко О.В., Пантелєєв В.П., Пушкар М.С., Побережець О.В., Святенко С.В., Семенова К.Д., Сміт А.І., Ткаченко Н.М., Турило А.М., Янчева Л.М., Яріш П.М та інші.

Метою дипломної роботи є розвиток теоретичних і методичних положень, розробка науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення управління фінансовими результатами діяльності підприємства в сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені основні завдання теоретичного, методичного, організаційного та практичного характеру:

- дослідити підходи до розуміння економічної сутності фінансових результатів та їх класифікації;
- обґрунтувати інструменти системи управління фінансовими результатами діяльності підприємства;
- здійснити аналітичну оцінку сучасного стану розвитку та фінансових результатів діяльності підприємств України в 2018-2020 р.р.;
- дати загальну характеристику та провести аналіз фінансової діяльності ТОВ «Гілея» в 2018-2020 р.р.;
- визначити напрями вдосконалення оцінки та управління фінансовими результатами діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є процеси оцінки та управління фінансовими результатами діяльності підприємства.

Предметом дослідження виступають теоретичні, методичні, науково-практичні положення і рекомендації щодо підвищення ефективності оцінки та управління фінансовими результатами діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети у дипломній роботі використано методи наукового дослідження: узагальнення, аналізу, синтезу, системного підходу, графічний, абстрактно-логічний та інші.

Інформаційну базу дослідження складають наукові розробки вітчизняних і зарубіжних дослідників щодо питань оцінки та управління фінансовими результатами діяльності підприємства, нормативно-правові

акти, фінансова звітність ТОВ «Гілея» за 2018-2020р.р., ресурси Інтернет, дані, опрацьовані особисто здобувачем.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні теоретико-методичних положень щодо оцінки та управління фінансовими результатами діяльності підприємства, серед найбільш вагомих її результатів є:

дістали подальшого розвитку:

- класифікація видів фінансових результатів та фактори впливу, які визначають та посилюють системні зміни в забезпеченні оцінки та управління фінансовими результатами діяльності підприємства;

- складові системи формування та управління фінансовими результатами діяльності підприємства, особливістю якої є чітка визначеність етапів управління та цільових показників забезпечення ефективності управлінської діяльності.

Практичне значення сформульованих в дипломній роботі теоретичних положень і практичних рекомендацій можуть бути використані для підвищення ефективності оцінки та управління фінансовими результатами діяльності підприємства.

Апробація результатів магістерської роботи та публікації. За результатами магістерського дослідження прийнято участь у 2-х конференціях, опубліковано 1 наукову статтю у збірнику наукових праць.

Структура та обсяг магістерської дипломної роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг магістерської роботи складає 67 сторінки, що містять 13 таблиць та 17 рисунків. Список використаних джерел нараховує 36 найменування.

1 Теоретичні основи сутнісного наповнення, оцінки та особливостей управління фінансовими результатами підприємства

1.1 Економічна сутність фінансових результатів та їх класифікація

Підприємство, реалізуючи свою місію та цілі, залучає відповідну кількість матеріальних, фінансових, інформаційних, трудових ресурсів. Метою діяльності підприємства є високий рівень їх ефективного використання, що, в кінцевому підсумку, дає змогу суб'єкту господарювання досягати позитивного фінансового результату. З іншої сторони, фінансовий результат виступає головним показником, який характеризує ефективність діяльності підприємства: платоспроможність, можливості для економічного росту, прибутковість діяльності, конкурентоспроможність, і в кінцевому підсумку – ринкову вартість суб'єкта господарювання.

Таким чином, дослідження сутності поняття «фінансовий результат», встановлення його ролі в системі управління підприємством має значний науковий і практичний інтерес.

Дослідження теоретичних основ визнання сутності «фінансовий результат» дозволило виділити три групи в існуючих підходах до його визначення:

- по-перше, фінансовий результат як підсумок (результат діяльності підприємства);
- по-друге, як прибуток (збиток);
- по-третє, як приріст (зменшення) капіталу.

В таблиці 1.1 подано сучасні підходи щодо визначення сутності поняття «фінансовий результат».

Таблиця 1.1 - Сучасні підходи щодо визначення сутності поняття «фінансовий результат»

Автор	Трактування сутності поняття «фінансовий результат»
Бутинець Ф. Ф. [9]	«Співставлення доходів та витрат підприємства відображених у звіті. Прибуток або збиток організації».
Вороніна О.О. [1]	«Якісна характеристика фінансово-господарської діяльності, яка в цілому характеризує результат економічних відносин підприємства»
Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. [7]	«Різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час. Приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді».
В.В. Козловський [10]	«Сума валового доходу від звичайної та незвичайної діяльності підприємства, зменшеного на суму витрат, пов'язаних із виконанням господарської діяльності на підприємстві, непрямих податків та податку на прибуток за окремий звітний проміжок часу»
Лондар С. Л., Тимошенко О. В. [12]	«Приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період».
Мочерний А. Д. [14]	«Грошова форма підсумків господарської діяльності організації або її підрозділів, виражена в прибутках або збитках».
Опарін В. М. [16]	«Зіставлення регламентованих податковим законодавством доходів і витрат. Перевищення доходів над витратами становить прибуток, зворотнє явище характеризує збиток».
Пушкар М. С. [26]	«Прибуток або збиток, отриманий в результаті господарської діяльності».
В.П. Пантелєєв [19]	«Прибуток (збиток) від конкретного виду діяльності (виробничої, надання послуг або торгової), який визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), інших операційних доходів, адміністративних витрат та витрат на збут відповідного виду діяльності та інших операційних витрат»
Ткаченко Н. М. [29]	«Доходи діяльності підприємства за вирахуванням витрат діяльності».
Худолій Л. М. [34]	«Зіставлення доходів і витрат, регламентованих податковим законодавством».
Чебанова М. С., Василенко С. С. [36]	«Прибуток або збиток, одержаний від діяльності підприємства».

Таким чином, категорію «фінансового результату» можна трактувати як узагальнену характеристику, що відображає:

- рівень ефективності використання залученої ресурсної бази;
- якість та результативність прийнятих управлінських рішень;
- рівень реалізації потенціалу підприємства в економічному зростанні.

Існуючі нормативно-правові акти, які визначають порядок розрахунку результатів діяльності підприємства, загалом не містять класифікації фінансових результатів, яка могла б бути використана для оцінки та управління ними. Класифікація фінансових результатів, насамперед, необхідна для прийняття відповідних управлінських рішень користувачами, а тому має містити групування за певними ознаками, які дозволять підвищити аналітичність отриманої інформації [27].

Окремі види фінансових результатів наводяться у «Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» і включають «прибуток нерозподілений, непокрита збитки, прибуток, що використаний у звітному періоді, результат операційної діяльності, результат фінансових операцій, результат іншої звичайної діяльності та результат надзвичайних подій» [9].

Методичні засади «формування, оцінки і визнання інформації про доходи, витрати й фінансові результати діяльності у бухгалтерському обліку, а також порядок їх розкриття в фінансовій звітності визначають концептуальні основи складання і подання фінансових звітів, міжнародні стандарти фінансової звітності, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 16 «Витрати», норми яких поширюються на підприємства незалежно від форм власності» [15, 23, 24, 25].

Виходячи з вище наведеної інформації, класифікацію фінансових результатів, які на сьогоднішні застосовуються на підприємствах, подаємо

на рисунку 1.1. Наведений перелік включає класифікаційні ознаки, які, з точки зору управління процесом формування фінансових результатів, повністю не можуть задовольнити інформаційні потреби менеджерів при формуванні стратегії розвитку підприємства.

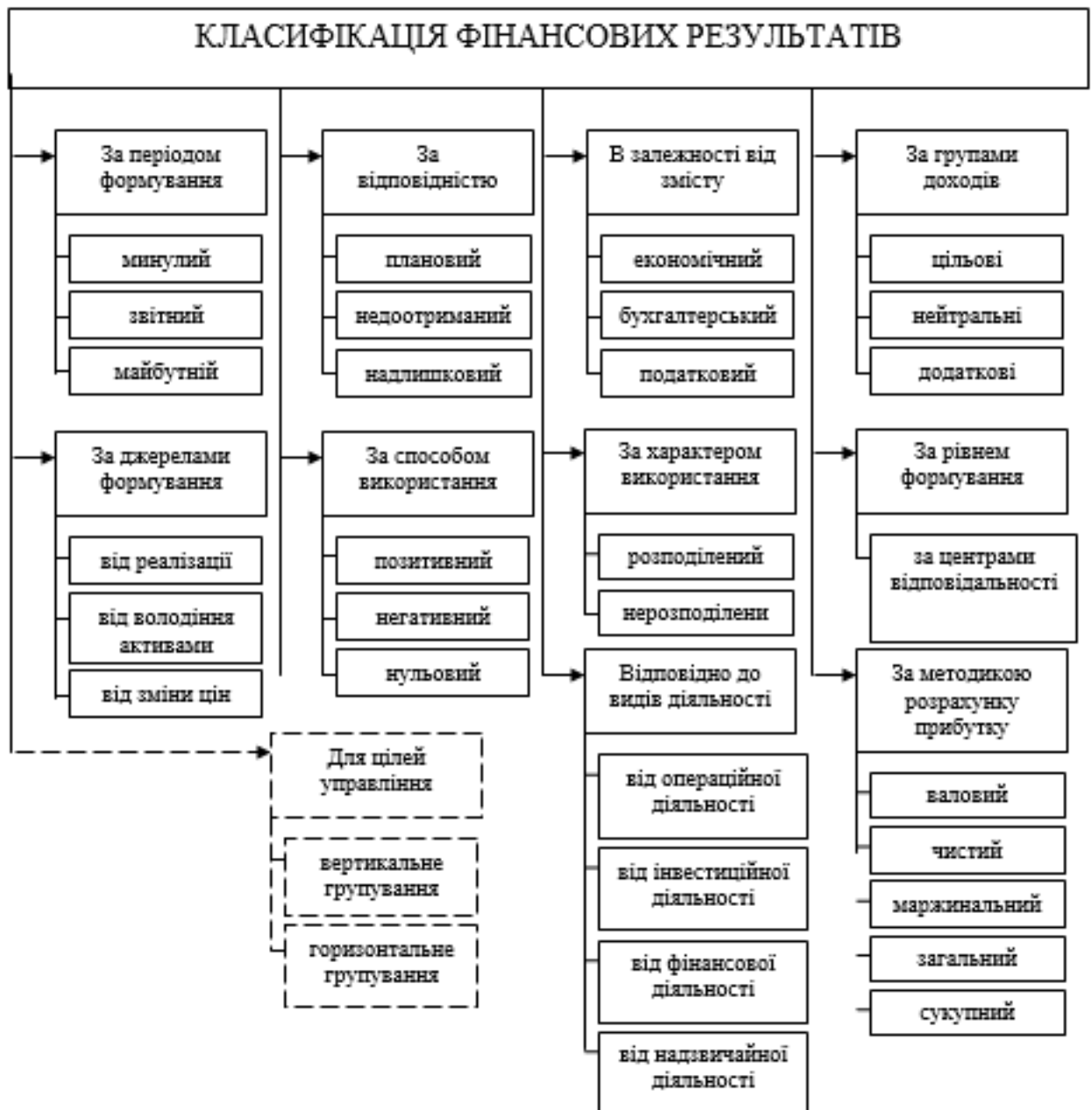

Рисунок 1.1 - Класифікація фінансових результатів підприємства [20]

Тому, для розширення можливостей моніторингу фінансових результатів, пропонується застосування додаткової класифікаційної ознаки

«для цілей управління» що включає складові: горизонтальне і вертикальне групування.

Фінансові результати як система показників становлять інтерес для широкого кола користувачів, зацікавленість яких зумовлюється прямою чи опосередкованою участю в діяльності підприємства. На рисунку 1.2 відображена схема формування фінансових результатів відповідно до інтересів зацікавлених осіб.

Існує думка, що величину фінансового результату можна розрахувати «як приріст (зменшення) вартості власного капіталу, який утворився в процесі підприємницької діяльності», що є можливим на основі класичного балансового рівняння, із якого випливає, що «величина власного капіталу є різницею між активами підприємства і його зобов'язаннями» [2].

Рисунок 1.2 – Формування фінансових результатів відповідно до інтересів зацікавлених осіб [8]

При цьому, даний показник досить важливий тоді, коли власник планує його продавати на ринку капіталів. Важливість результату діяльності

у вигляді приросту власного капіталу викликана тим, що він стає ключовим поточним індикатором інтересів власника, і саме він далі впливатиме на розмір прибутку, безпосередньо формуватиме головний ринковий результат діяльності (приріст вартості підприємства) [31].

Очевидно, що кількісна зміна власного капіталу не завжди дорівнюватиме сумі фінансового результату, розрахованого як різниця між доходами і витратами, а тому що на підприємстві існує ряд господарських операцій, які можуть приводити до збільшення вартості власного капіталу підприємства (додаткові внески власників, безкоштовне отримання основних засобів, дооцінка необоротних активів тощо), і одночасно, не мають відношення до приросту саме величини фінансового результату. Враховуючи це, зазначимо, що «сума фінансового результату і вартість власного капіталу підприємства здійснюють взаємний вплив один на одного, але динаміку зміни (приріст, зменшення) даних показників не можна ототожнювати» [8].

Отже, такий підхід щодо розрахунку фінансового результату як зміни вартості власного капіталу на протязі звітного періоду є не доцільним, тому що не здатний об'єктивно визначити точну величину отриманого підприємством фінансового результату, що розраховується як різниця доходів і відповідних їм витрат.

Значимість показника фінансового результату проявляється не лише через зростання розміру власного капіталу підприємства. Так, збільшення частки нерозподіленого прибутку (капіталізованого позитивного значення фінансового результату) спочатку створює «можливість самозростання вартості капіталу» [1], яка є основним джерелом збільшення величини чистих активів, сформованих за рахунок власного капіталу. У свою чергу, вартість чистих активів здійснює суттєвий вплив на формування ринкової вартості підприємства, яку розраховують за умов об'єднання, продажу, поглинання підприємства.

Отже, позитивне значення фінансового результату виступає важливим індикатором зростання власного капіталу, забезпечує підприємству

платоспроможність, фінансову незалежність, ділову репутацію й зростання вартості на ринку.

Менеджери вищої ланки мають враховувати, що від величини фінансового результату залежить успіх або невдача фінансово-господарської діяльності підприємства, що забезпечує досягнення зростання прибутку, «як важливого початкового етапу виконання комплексної системи цілей діяльності підприємства, та забезпечує таку послідовність: «прибуток – зростання – розвиток – розширення».

Саме позитивний фінансовий результат, який виступає у ролі прибутку є тим базисом, на основі якого, в першу чергу, відбувається кількісне зростання базових економічних показників, а при досягненні їх відповідного рівня і за наявності достатньої величини фінансового результату суб'єкт господарювання може забезпечити впровадження інноваційної складової у власну діяльність, яка стане основою для забезпечення збалансованого і стійкого розвитку підприємства, підґрунтям підвищення результативності його господарської діяльності. При досягненні стабільної позиції підприємства на ринку й безперервній забезпеченості фінансовими ресурсами відбувається диверсифікація спектру діяльності підприємства.

Мета ефективного управління діяльністю підприємства передбачає забезпечення його економічного зростання і розвитку на довгострокову перспективу, що, сприятиме максимальному зростанню його ринкової вартості, як майнового комплексу та зростання його фінансових результатів. Без фінансового планування неможливо буде досягнутий той рівень управління виробничо-господарською діяльністю підприємства, який забезпечить йому конкурентоспроможність й успіх на ринку, фінансову стабільність і економічний розвиток підприємства, постійне вдосконалення матеріально-технічної бази, соціальний розвиток колективу тощо.

Прибуток - найважливіша категорія, що відображає позитивний фінансовий результат діяльності підприємства. Беручи до уваги основну мету

діяльності підприємства щодо максимізації прибутку, можна дискутувати про важливість планування фінансових результатів і прибутку, зокрема і у довгостроковому періоді.

Тому для підвищення конкурентоспроможності підприємства доцільно ґрунтовно проводити вивчення й робити аналіз зміни показника прибутку.

Отже, «фінансовий результат» є складною та багатовимірною категорією. Фінансовий результат у формі прибутку - головна мета діяльності підприємства і один з ключових показників, що визначає ефективність його діяльності. Величина фінансового результату є основою, яка забезпечує не лише життєздатність підприємства, а показує рівень прибутковості господарської діяльності, результативності, можливості кількісного зростання основних економічних показників (обсягу виробництва та реалізації, продуктивності праці), характеризує потенціал стійкого розвитку підприємства.

1.2 Інструменти системи оцінки та управління фінансовими результатами діяльності підприємства

Функціонування суб'єктів господарювання України спрямовано на отримання позитивного фінансового результату. «Тому важливим є своєчасне і якісне проведення фінансовими службами підприємств оцінки ефективності використання наявних фінансових ресурсів» [11].

Оцінка фінансових результатів як інструмент, що використовується для визначення терміну, в якій підприємства можуть досягти очікуваної мети за впливів зовнішніх і внутрішніх факторів, а також збільшити прибуток за найменших ризиків при прийнятті управлінських фінансових рішень.

Прибуток зростає або зменшується в залежності від ефективності діяльності підприємства. Конкурентне середовище, в якому працює підприємство, спонукає власників його до вдосконалення виробництва та комерціалізації діяльності. Оцінка доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства виступає одним із найважливіших напрямів оцінювання ефективності господарської діяльності (рисунок 1.3).

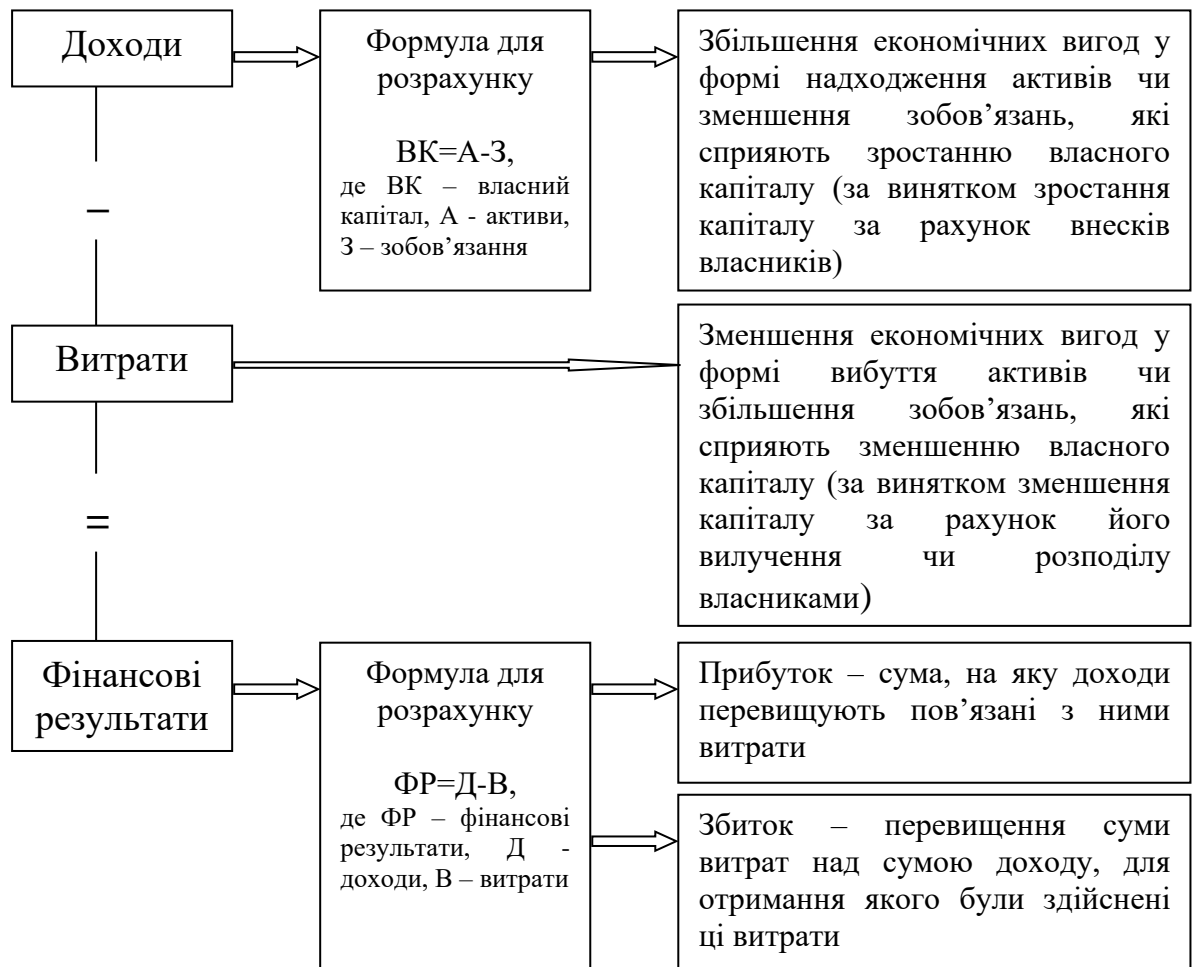

Рисунок 1.3 - Поняття «дохід», «витрати», «прибуток», «збиток» та «фінансові результати»

Джерело: складено на основ [32]

Податковий кодекс України ідентифікує поняття «дохід із джерелом його походження з України» як «будь-який дохід, отриманий резидентами або нерезидентами, зокрема, від будь-яких видів їх діяльності на території

України (включаючи виплату (нарахування) винагороди іноземними роботодавцями), її континентальному шельфі, у виключній (морській) економічній зоні» [22]. В вітчизняній методології та практиці доходи поділяються відповідно до видів діяльності підприємства, специфіки операційної, фінансової та іншої діяльності, що відповідає потребам саме фінансово-аналітичної діяльності.

Класифікацію доходів з врахуванням положень вітчизняного та міжнародного законодавства подано на рисунку 1.4.

Методологію визнання витрат і їх відображення у звітності визначаються П(С)БО 16 «Витрати» [24]. У міжнародній практиці не існує окремого бухгалтерського стандарту, який би регулював питання витрат діяльності. Регулювання відображення витрат і їх розкриття у звітності наведено в «Концептуальній основі складання і подання фінансових звітів».

У П(С)БО 16 подається визначення витрат діяльності, які впливають на формування фінансового результату підприємства. Зокрема, відповідно до положень національного законодавства «витрати – зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені» [24]. Витрати відображаються в бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів чи збільшенням зобов'язань.

П(С)БО 16 декларує, що «витрати визнаються витратами певного періоду водночас із визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені» [24].

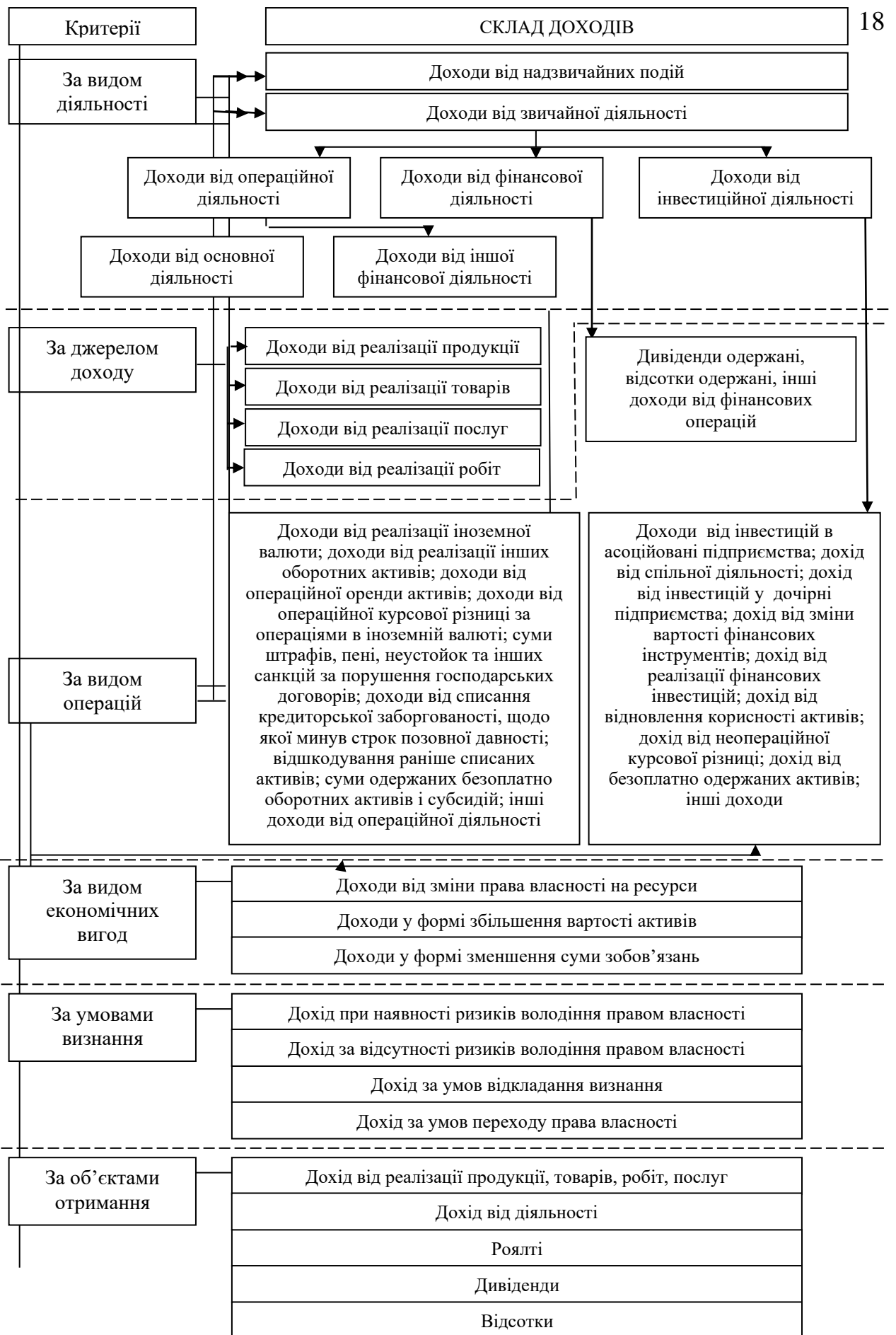

Рисунок 1.4 - Класифікація доходів діяльності підприємства відповідно до українського та міжнародного законодавства

Джерело: складено з врахуванням [2, 3, 9, 13, 18 16]

Витрати є умовою формування економічних вигід, отримання доходів. Із позицій причинно-наслідкових зв'язків та залежностей, що знайшли своє відображення в П(С)БО 15 і П(С)БО 16, витрати є причиною (умовою) формування доходів й фінансових результатів, а доходи – наслідком здійснення витрат, уречевленням затрат праці найманих працівників і капіталу власників підприємства [35]. На рисунку 1.5 наведено класифікацію різних видів витрат.

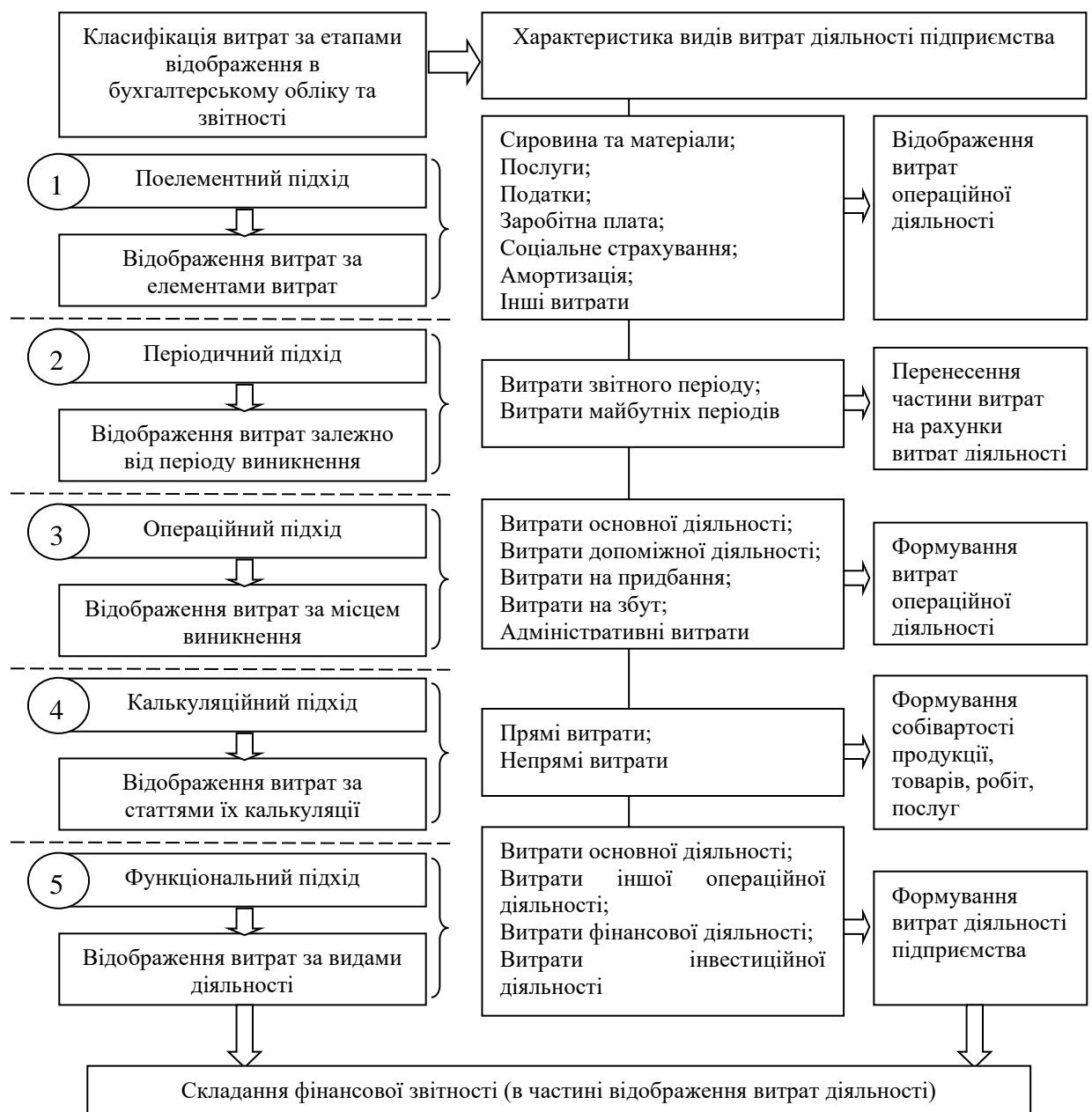

Рисунок 1.5 - Класифікація витрат діяльності за етапами відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності
Джерело: складено з врахуванням [2, 3, 9, 13, 18 16]

Фінансові результати класично розглядають як бухгалтерську оцінку різниці між поточними доходами і витратами відповідно до чинної нормативної бази складання фінансової звітності.

Дробишева О.О. та Рижков А. вважають, що «абсолютні показники оцінки фінансових результатів - це сума прибутку (чи збитку) за структурою його утворення чи розподілу і використання. Відносні показники фінансових результатів - характеризують відносний у відсотках ступінь прибутковості вкладеного капіталу в цілому і за його структурою, зроблених витрат чи отриманого доходу» [5].

Збільшення прибутку (збитку) і підвищення рівня рентабельності (збитковості) підприємства вважають фінансовими результатами від фінансово-господарської діяльності за звітний період. Чим більше значення прибутку і рівня рентабельності, тим більшою стає інвестиційна привабливість підприємства.

Оцінка фінансових результатів діяльності підприємства проводиться з метою поточної та майбутньої (прогнозування) оцінки стану фінансово-господарської діяльності підприємства (рисунок 1.6).

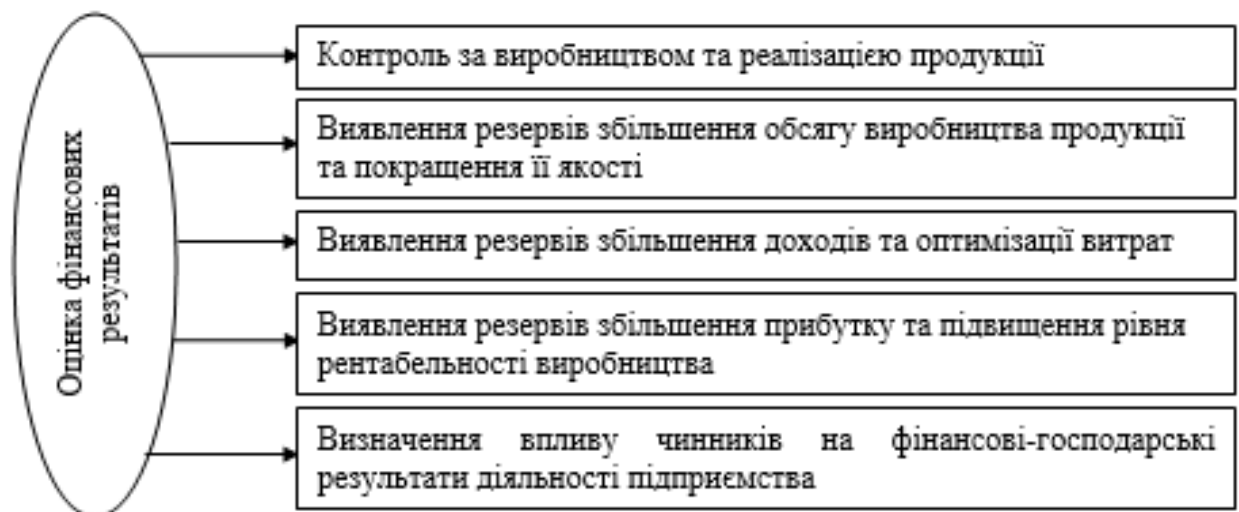

Рисунок 1.6 - Завдання оцінки фінансових результатів діяльності підприємства

Джерело: складено на основі [11]

Розрахунок фінансового результату діяльності підприємства включає два етапи: перший - визначення прибутку (збитку) від операційної діяльності, другий - визначення прибутку (збитку) від фінансової та інвестиційної діяльності (рисунок 1.7)

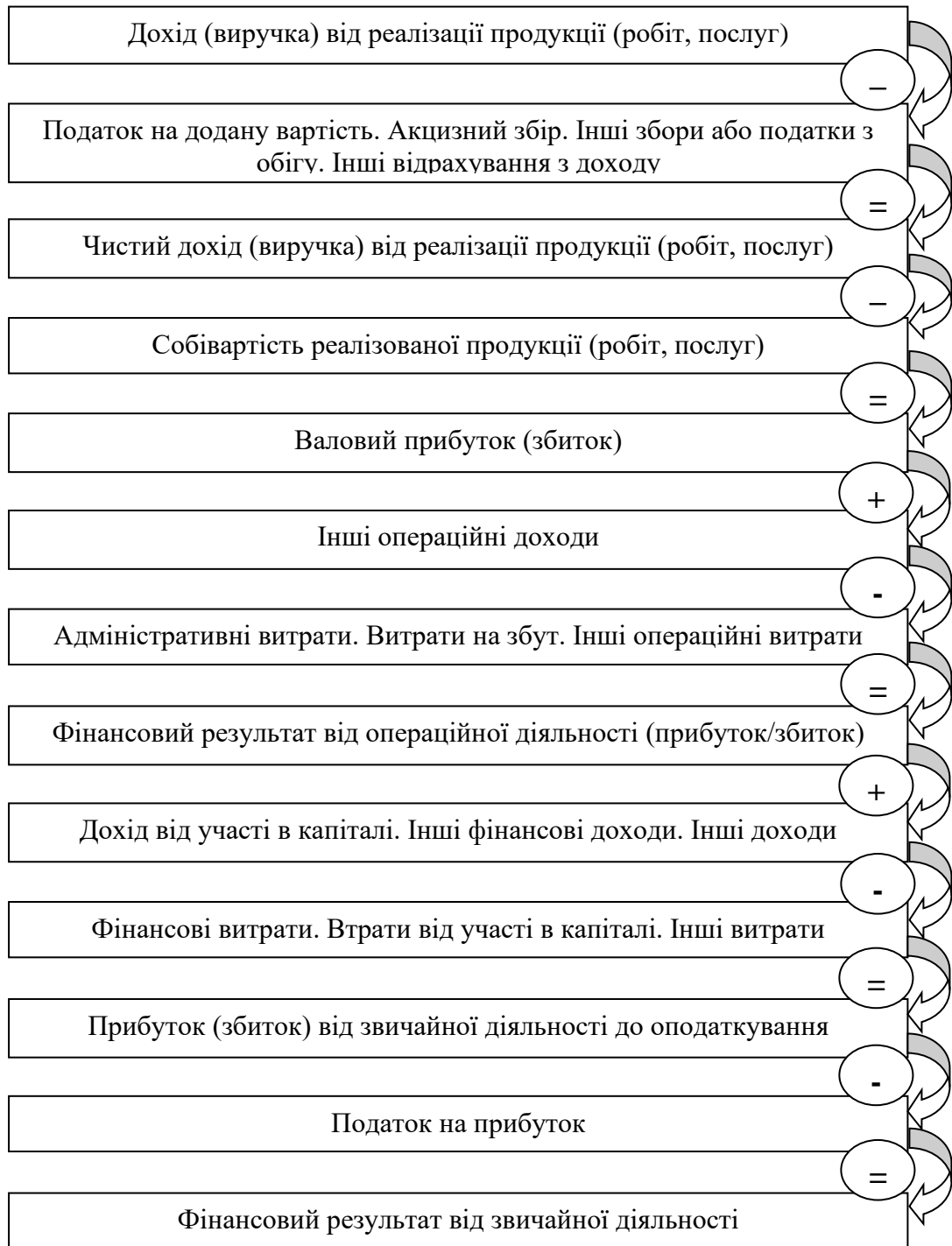

Рисунок 1.7 - Порядок визначення фінансового результату підприємства [15]

Існує ряд чинників зовнішнього і внутрішнього впливу, які безпосередньо впливають на становище підприємств в Україні (рисунок 1.8).

Рисунок 1.8- Класифікація чинників зовнішнього та внутрішнього впливу на фінансові результати діяльності підприємств в Україні
 Джерело: складено автором на основі [4, 11]

Наведені чинники зовнішнього та внутрішнього впливу на результати фінансово-господарської діяльності підприємства можуть мати як позитивний, так і негативний вплив.

Усі фактори, які впливають на ефективність управління підприємством є взаємопов'язаними, та викликають низку актуальних питань, вирішення яких має бути спрямоване на:

- підвищення рівня доходів підприємств;
- покращення незадовільного стану основних засобів підприємств;
- збільшення адаптованості підприємства до впливу факторів зовнішнього середовища;
- підвищення фінансової стабільності й незалежності підприємства;
- покращення рівня якості послуг;
- збільшення рівня використання інновацій у діяльності підприємства;
- зменшення екодеструктивного впливу на навколишнє природне середовище.

2 Формування аналітичного підґрунтя оцінки та управління фінансовими результатами діяльності підприємства

2.1 Сучасний стан розвитку та оцінка фінансових результатів діяльності підприємств України в 2016-2020 р.р.

В сучасних умовах розвитку економіки України аналіз фінансових результатів діяльності підприємств надає додаткові підтвердження прогресу чи регресу економіки, визначає тренди розвитку і зростання підприємств як в розрізі регіонів, так і на рівні економіки країни. Збільшення фінансових результатів діяльності підприємств приводить до збільшення податкових надходжень до бюджетів різних рівнів, що формує зацікавленість держави та органів місцевого самоврядування у підвищенні фінансових результатів діяльності підприємств країни. Позитивний фінансовий результат є ресурсом збільшення потужностей підприємств, джерелом нарощування економічного потенціалу і надходжень до бюджету.

Основним джерелом формування стійких конкурентних переваг підприємства на ринку є його прибуток. Зростання прибутку складає фінансову базу для самофінансування, розширеного відтворення, розвитку, вирішення фінансово-економічних проблем, задоволення соціальних та матеріальних потреб трудових колективів. За рахунок прибутку забезпечується виконання частини зобов'язань підприємства перед бюджетом, банками й іншими підприємствами та організаціями. Показники прибутку є визначальними при оцінці виробничої і фінансової дисципліни підприємства. Вони характеризують ступінь ділової активності підприємства. Питання забезпечення прибутковості суб'єктів господарювання в Україні сьогодні стоїть дуже гостро.

Загальну характеристику показників прибутковості підприємств України здійснимо використовуючи агреговані статистичні дані, які опубліковані на сайті Держстату України [17].

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України до оподаткування до оподаткування в 2016-2020 р.р. показав їх зростання з 69,9 млн грн в 2016 році до 134,7 млн грн в 2020 році (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 - Динаміка та структура фінансових результатів діяльності підприємств України до оподаткування в 2016-2020 р.р.

Роки	Фінансовий результат до оподаткування	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості	фінансовий результат	у % до загальної кількості	фінансовий результат
2016	69887,8	73,4	443012,1	26,6	373124,3
2017	236952,1	72,8	593168,2	27,2	356216,1
2018	369212,3	74,3	668893,5	25,7	299681,2
2019	613044,0	74,0	869642,1	26,0	256598,1
2020	134734,3	71,4	673978,8	28,6	539244,5

Джерело: Розраховано на основі [17]

Найвищий показник фінансових результатів був у 2019 році і він склав 61 млрд 3044 млн грн. (рисунок 2.1). В п'ятірку лідерів потрапили підприємства Дніпропетровської області – 68,2 млрд грн, Тернопільської області – 41,9 млрд грн, Київської області – 40,4 млрд грн, Одеської області 25,5 млрд. грн, Полтавської області – 22,0 млрд грн. Найнижчий фінансовий результат у підприємств Чернівецької області – 287,6 млн грн. негативний фінансовий результат отримали підприємства Донецької області - -6,5 млрд. грн.

млн. грн.

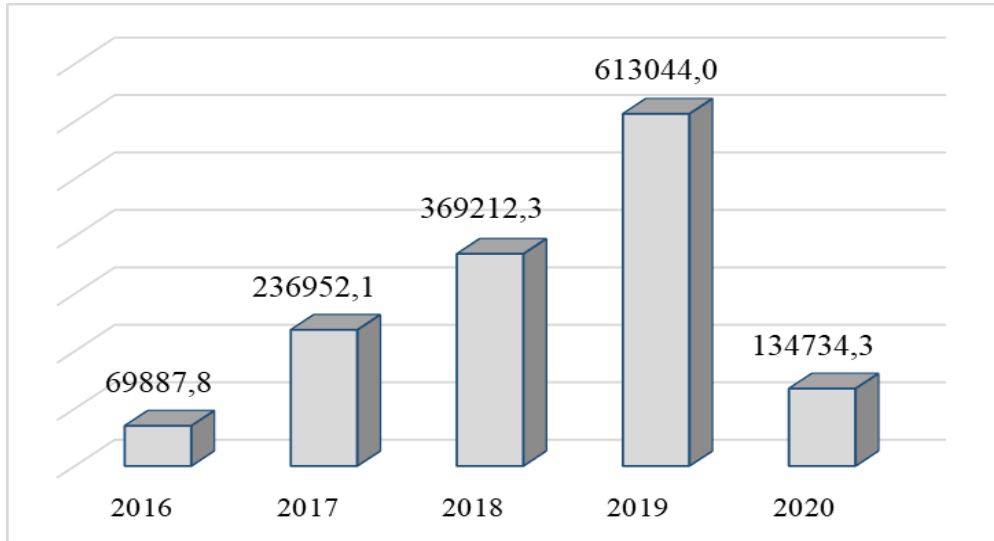

Рисунок 2.1 - Динаміка фінансових результатів діяльності підприємств України до оподаткування за 2016–2020 рр.

Джерело: Побудовано на основі [17]

Із загальної кількості підприємств у 2020 р. 71,4% отримали прибуток, а 28,6% – були збитковими (рисунок 2.2). В структурі фінансових результатів до оподаткування в досліджуваному періоді прослідковується скорочення частки підприємств з позитивними фінансовими результатами на 2%.

Рисунок 2.2 - Структура фінансових результатів діяльності підприємств України до оподаткування в 2016-2020 р.р.

Джерело: складено автором на основі [17]

Слід відзначити, що серед великих підприємств відсоток прибуткових в 2020 році становить 69,3%, в середніх підприємств він дещо вищий – 76,5%, а серед малих підприємств частка прибуткових менша, ніж у середньому по країні, – 71,1% [31]. (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 - Динаміка та структура фінансових результатів діяльності підприємств України до оподаткування в 2016-2020 р.р.

Роки	Великі підприємства		Середні підприємства		Малі підприємства	
	млн грн	у % до загальної кількості прибуткових підприємств	млн грн	у % до загальної кількості прибуткових підприємств	млн грн	у % до загальної кількості прибуткових підприємств
2016	61222,7	65,8	32816,5	76,1	-24151,4	73,3
2017	156906,3	73,3	90770,6	76,6	-10724,8	72,7
2018	175176,2	76,9	147165,3	78,2	46870,8	74,1
2019	232020,5	78,4	277195,0	77,9	103828,5	73,7
2020	61955,4	69,3	85065,7	76,5	-12286,8	71,1

Джерело: Розраховано на основі [17]

Протягом останніх п'яти років (2016–2020 рр.) загалом по Україні питома вага прибуткових підприємств постійно переважала, найвищий показник зафіксовано в 2019 році і він складає 78,4%. На погіршення показників фінансових результатів мала суттєвий вплив пандемії коронавірусу COV-19 та введених карантинних заходів.

Однак якщо проаналізувати показники фінансових результатів до оподаткування по підприємствах за основними видами економічної діяльності, то вони суттєво коливалася (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 - Фінансові результати до оподаткування підприємств за видами економічної діяльності у 2018 році

Вид діяльності	Роки, млн грн			Структура, %		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Усього	429129,3	664849,8	303219,3	100,0	100,0	100,0
сільське, лісове та рибне господарство	71478,5	94041,4	82230,6	16,7	14,1	27,1
промисловість	154138,2	166753,2	-22289,6	35,9	25,1	-7,4
будівництво	6433,9	15974,8	-2047,8	1,5	2,4	-0,7
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	86290,5	129113,3	45272,0	20,1	19,4	14,9
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	-22661,6	14414,8	17013,3	-5,3	2,2	5,6
тимчасове розміщення й організація харчування	2886,5	4648,0	-4440,9	0,7	0,7	-1,5
інформація та телекомунікації	18181,0	24838,8	16961,1	4,2	3,7	5,6
фінансова та страхова діяльність	84667,0	69326,6	196913,0	19,7	10,4	64,9
операції з нерухомим майном	16,3	47317,5	-36027,1	0,0	7,1	-11,9
професійна, наукова та технічна діяльність	26147,7	84025,1	-9583,4	6,1	12,6	-3,2
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	482,5	11446,8	875,3	0,1	1,7	0,3
освіта	178,6	377,7	143,8	0,0	0,1	0,0
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1249,3	1990,8	19616,0	0,3	0,3	6,5
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	-496,1	120,3	-1540,3	-0,1	0,0	-0,5
надання інших видів послуг	137,0	460,7	123,3	0,0	0,1	0,0

За показниками 2018 р. найбільша питома вага прибуткових підприємств була в промисловості - 35,9%; оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів і мотоциклів - 20,1%; фінансовій та страховій діяльності – 19,7%; сільському, лісовому та рибному господарстві – 16,7%. В 2020 році структура прибутковості кардинально змінилася, а саме найбільша питома вага прибуткових підприємств зафіксована в фінансовій та страховій діяльності – 64,9%; сільському, лісовому та рибному господарстві – 27,1%; оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів і мотоциклів – 14,9%. Тоді як негативний фінансовий результат зафіксовано у підприємств, що здійснюють операції з нерухомістю (-11,9%), промисловості (-7,4%), професійній, науковій та технічній діяльності (-3,2%).

У 2020 р. фінансовий результат до оподаткування великих і середніх підприємств становив 264,4 млрд. грн прибутку, тоді як у 2019р. – 446,9 млрд. грн. Частка збиткових підприємств серед підприємств великого та середнього бізнесу у 2020р. становила 29,2% (у 2019р. – 19,5%).

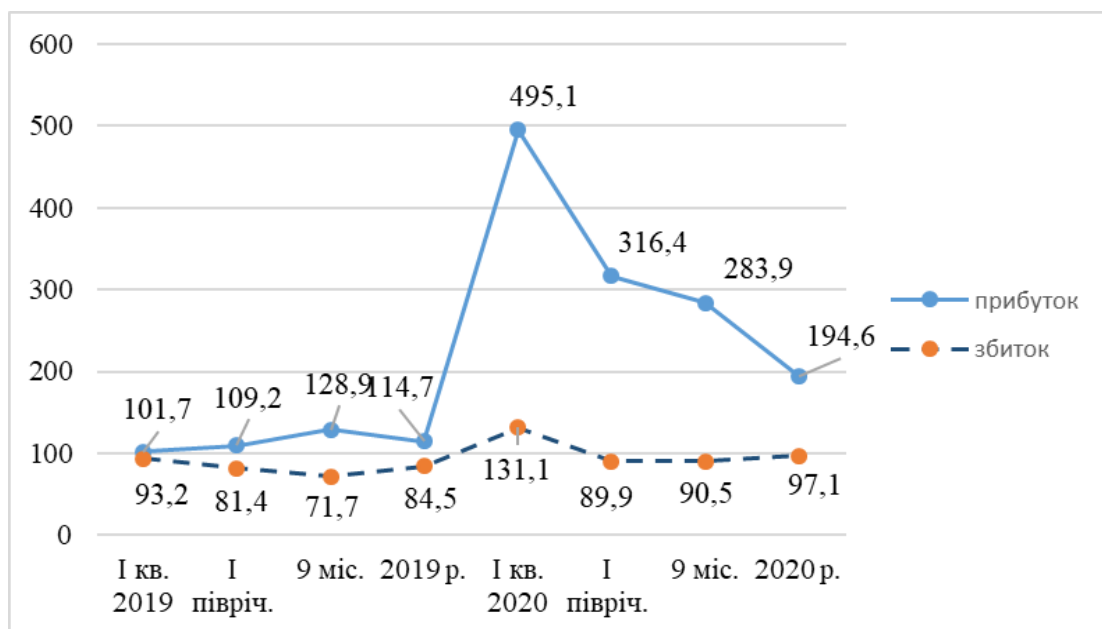

Рисунок 2.3 - Структура фінансових результатів діяльності підприємств України до оподаткування в 2019-2020 р.р.

Джерело: складено автором на основі [17]

Отже, протягом аналізованого періоду підприємства України отримували як збиток, так і прибуток.

Такі показники фінансових результатів діяльності підприємств України до оподаткування за 2018-2020 рр. дозволили сформуванню відповідний кінцевий фінансового результату їх діяльності – прибуток, хоча частка прибуткових підприємств України скоротилася з 73% до 71% (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 - Динаміка чистого прибутку (збитку) підприємств України в 2016-2020 роках

Роки	чистий прибуток (збиток), тис.грн	підприємства, які одержали прибуток		підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис.грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис.грн
2016	29705,0	73,0	396745,6	27,0	367040,3
2017	168752,8	72,4	515460,6	27,6	346707,8
2018	288305,5	73,9	584358,0	26,1	296052,5
2019	523779,0	73,6	772019,6	26,4	248240,6
2020	68054,9	71,0	599404,7	29,0	531349,8

Джерело: Розраховано на основі [17]

Починаючи з 2016 року до 2019 року чистий прибуток підприємств України зростав з 29 млрд. 705 млн. грн. до 523 млрд. 779 млн. грн.. В 2020 році в порівнянні з 2019 роком величина чистого прибутку підприємств України скоротилася на 445 млрд 724 млн грн, і становила на кінець 2020 року 68 млрд 54,9 тис. грн (рисунок 2.4).

млн. грн.

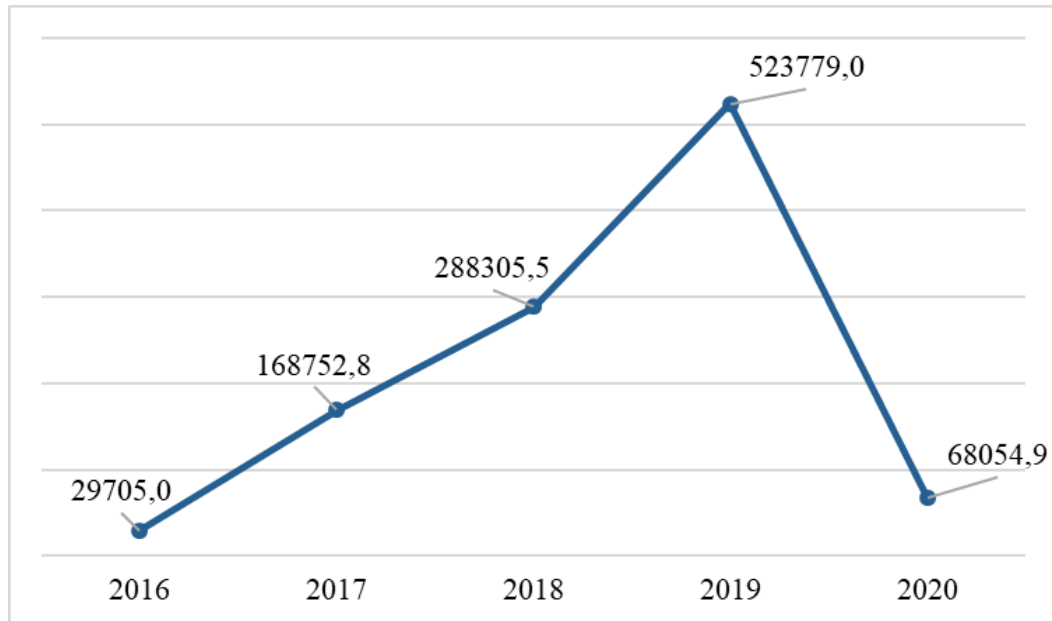

Рисунок 2.4 - Динаміка чистого прибутку (збитку) підприємств України за 2016–2020 рр.

Джерело: Побудовано на основі [17]

За даними Держстату України у 2020 р. середня рентабельність операційної діяльності підприємств становила 6,5%. Рівень рентабельності всієї діяльності - 1,1%. Найбільш рентабельною була галузь сільське, лісове і рибне господарство - 18,4%.

Далі за рівнем рентабельності йдуть «оптова і роздрібна торгівля - 16,3%, інформація та телекомунікації - 15,2%, охорона здоров'я - 11,0%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність - 6,8%, промисловість - 4,0 %, діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування - 4,0%, фінансова і страхова діяльність - 3,3%, професійна, наукова та технічна діяльність - 2,4%, будівництво - 1,3%» [].

Негативну рентабельність показали такі галузі: тимчасове розміщення і організація харчування – (-8,9%), мистецтво, спорт, розваги та відпочинок – (-9,6%), операції з нерухомим майном (-5,4%).

Враховуючи наведені дані важливим моментом у діяльності підприємств України є виявлення та кількісне вимірювання впливу факторів

зовнішнього та внутрішнього впливу на показники рентабельності підприємства та пошук резервів їх зростання, обґрунтування і розробка заходів щодо практичного використання виявлених резервів.

2.2 Загальна характеристика та аналіз фінансового управління на ТОВ «Гілея» в 2018-2020 р.р.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Гілея» (ТОВ «Гілея», Товариство) відповідно до чинного законодавства України є юридичною особою із дня його державної реєстрації, має право від свого імені укладати угоди, набувати майнових і особистих немайнових прав, виконувати обов'язки, які пов'язані із його діяльністю, бути позивачем та відповідачем у судах. ТОВ «Гілея» має право здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність, що відповідає цілям, передбаченим у його статуті та не суперечить законодавству України.

Метою створення підприємства є отримання прибутку шляхом налагодження власного бізнесу, пов'язаного зі здійсненням транспортних перевезень, інноваційною, посередницькою, торгівельною та іншою діяльністю, що не суперечить чинному законодавству України.

Предметом діяльності ТОВ «Гілея» є: «здійснення грузопасажирських перевезень; надання транспортно-експедиційних послуг; надання послуг в галузі автотехнічного та автомеханічного сервісного обслуговування; оптова, роздрібна і комісійна торгівля; закупка, заготівля, переробка та реалізація сільськогосподарської продукції; здійснення експорту та імпорту товарів народного споживання; комерційна діяльність; інформаційно-довідкове обслуговування фізичних та юридичних осіб; здійснення діяльності із надання консалтингових послуг; виробництво будівельних матеріалів, капітальне будівництво і ремонт; відкриття магазинів

та інших торговельних закладів; надання платних побутових послуг населенню; організація та проведення виставок, ярмарків та конференцій, аукціонів, торгів та інших подібних заходів на комерційній основі; надання послуг по усному і письмовому перекладу; здійснення зовнішньоекономічної діяльності» [30].

ТОВ «Гілея» одержує ліцензії/дозволи на окремі види діяльності відповідно до норм чинного законодавства України, в т.ч. на початок здійснення господарської діяльності в державному органі з нагляду за охороною праці.

Відповідно до своєї мети і визначених завдань діяльності ТОВ «Гілея» має право:

- створювати філії, дочірні підприємства і представництва як території України так і за її межами;

- згідно норм чинного законодавства України залучати до спільної діяльності вітчизняних та іноземних інверторів;

- реалізовувати продукцію та товари, надавати послуги за цінами і тарифами, які встановлені самостійно чи на договірній основі, а в випадках, передбачених законодавством України - регульованими цінами й тарифами;

- здійснювати зовнішньоекономічну діяльність відповідно до норм чинного законодавства;

- наймати кадри на роботу на умовах укладання контрактів чи інших встановлених чинним законодавством України умовах;

- входити до складу асоціацій чи добровільних об'єднань підприємств, діяльність яких співпадає з інтересами товариства.

Майно ТОВ «Гілея» складають основні засоби й оборотні кошти, інші цінності, які належать йому на правах власності.

ТОВ «Гілея» є власником майна:

- переданого його учасниками у власність;

- продукції, виробленої за результатами здійснення господарської діяльності;

- отриманих підприємством доходів;
- добровільних пожертвувань фізичних, юридичних осіб, отриманих грантів і дарунків;
- іншого майна, придбаного на законних підставах.

ТОВ «Гілея» відповідає за зобов'язаннями всім своїм майном.

ТОВ «Гілея» згідно чинного законодавства України створює резервний фонд в розмірі еквівалентному 10 % статутного фонду. Щорічні відрахування до статутного фонду визначаються зборами учасників, і не можуть бути меншим 10% суми чистого прибутку підприємства. В товаристві можуть бути створені також інші фонди, розміри і порядок відрахувань до яких затверджується зборами його учасників.

Із доходів, одержаних Товариством, відшкодовуються матеріальні і прирівняні до них витрати, витрати на оплату праці, відсотки за кредити, страхові внески, податки й інші платежі до бюджету. Залишок їх формує чистий прибуток ТОВ «Гілея».

Частина чистого прибутку ТОВ «Гілея», після здійснення відрахувань до резервного та інші фондів, підлягає розподілу між його учасниками пропорційно до їх часток у статутному фонді.

Керівництво поточною діяльністю ТОВ «Гілея» здійснює виконавчий орган - директор, який самостійно вирішує питання діяльності, крім тих, що належать до виняткової компетенції зборів його учасників. Директор підзвітний зборам учасників і організовує виконання їх рішень. При призначенні директора на посаду із ним укладається контракт. Директор представляє його інтереси в інших підприємствах, організаціях, державних органах, укладає від імені товариства угоди, наймає і звільняє персонал товариства, виконує інші функції із оперативного керівництва роботою.

Контроль за діяльністю директора здійснює ревізійна комісія, створена зборами учасників із їх числа в кількості 3-х чоловік. Ревізійна комісія проводить перевірку за дорученням зборів учасників і за власною ініціативою чи на вимогу учасників. Ревізійна комісія доповідає про

результати перевірок діяльності директора, річних звітів і балансів зборам учасників. Без висновків ревізійної комісії збори учасників ТОВ «Гілея» не мають права затверджувати баланс.

Кадровий склад ТОВ «Гілея» складають всі особи, що працюють в ньому на основі укладених контрактів. Виробничі, трудові відносини, охорона праці, соціальні гарантії регулюються трудовими договорами (контрактами).

Припинення діяльності ТОВ «Гілея» здійснюється шляхом його реорганізації чи ліквідації.

Реорганізація ТОВ «Гілея» відбувається за рішенням зборів його учасників. В даному випадку права та обов'язки товариства переходять до їх правонаступників. Товариство ліквідується за рішенням зборів учасників на підставі рішень суду чи арбітражного суду, а також із інших причин, передбачених чинним законодавством України. Товариство вважається реорганізованим чи ліквідованим з моменту виключення його із державного реєстру України.

Основним видом діяльності ТОВ «Гілея» є:

- КВЕД 49.41 Вантажний автомобільний транспорт
- КВЕД 45.20 Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів;
- КВЕД 45.31 Оптова торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів;
- КВЕД 45.32 Роздрібна торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів.

Склад та динаміки майна ТОВ «Гілея» в 2017-2020 р.р. подана в таблиці 2.5. З таблиці видно, що підприємство станом на кінець 2020 року має загальну вартість майна у розмірі 83млн 965,8 тис. грн. За період 2017-2020 роки спостерігаємо його зростання на 27 млн 122,8 тис. грн, або на 47,7%. В порівнянні 2020 р. з 2019 р. роком абсолютний приріст майна ТОВ «Гілея» склав 18 млн 55,9 тис. грн., тобто зріс на 27,4%.

В 2017-2020 р.р. вартість необоротних активів зростає з 27 млн 140 тис. грн до 40 млн 231 тис. грн, або на 48,2 %.

Таблиця 2.5 – Склад та динаміка показників аналітичного балансу ТОВ «Гілея» за 2016-2018 роки

У тис. грн

Показники	Роки, млн грн				Абсолютне відхилення, (+,-) млн грн	Темп приросту, %
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020/2017 р.р.	2020/2017 р.р.
I. Необоротні активи						
Незавершені капітальні інвестиції	64,0	33,0	48,2	31,2	-32,8	-51,3
Основні засоби:	27014,0	23739,0	23612,8	40138,6	13124,6	48,6
первісна вартість	46032,0	48620,0	52 308,80	71708,4	25676,4	55,8
знос	19018,0	24881,0	28 696,00	31 569,80	12551,8	66,0
Довгострокові фінансові інвестиції	44,0	44,0	43,6	43,6	-0,4	-0,9
Інші необоротні активи	18,0	18,0	18,0	18,0	0,0	0,0
Усього за розділом I	27140,0	23834,0	23722,6	40231,4	13091,4	48,2
II. Оборотні активи						
Запаси	5216,0	3638,0	7 309,50	1023,9	-4192,1	-80,4
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	10693,0	14018,0	10 403,10	18444,5	7751,5	72,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	422,0	589,0	488,3	322,8	-99,2	-23,5
Інша поточна дебіторська заборгованість	11,0	21,0	78,8	226,6	215,6	1960,0
Гроші та їх еквіваленти:	13354,0	19761,0	23 479,60	23700,7	10346,7	77,5
Витрати майбутніх періодів	7,0	14,0	428	15,9	8,9	127,1
Усього за розділом II	29703,0	38041,0	42187,3	43734,4	14031,4	47,2
БАЛАНС	56843,0	61875,0	65909,9	83965,8	27122,8	47,7
ПАСИВ						
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	50,0	50,0	50,0	50,0	0,0	0,0
Нерозподілений прибуток	42455,0	49238,0	54 402,00	68561,9	26106,9	61,5
Усього за розділом I	42505,0	49288,0	54452,0	68611,9	26106,9	61,4
IV. Поточні зобов'язання						
Поточна кредиторська заборгованість за:						
товари, роботи, послуги	10711,0	6887,0	6 306,80	8618,2	-2092,8	-19,5
з оплати праці	4,0	0,0	6,6	8,6	4,6	115,0
Доходи майбутніх періодів	0,0	0,0	60,7	176,6		
Інші поточні зобов'язання	3623,0	5700,0	5 083,80	6550,5	2927,5	80,8
Усього за розділом IV	14338,0	12587,0	11457,9	15353,9	1015,9	7,1
БАЛАНС	56843,0	61875,0	65909,9	83965,8	27122,8	47,7

Зростання відбулося в основному за рахунок основних засобів – з 27 млн 14 тис. грн до 40 млн 138 тис. грн, або на 48,6 %. Поясненням цьому є те, що ТОВ «Гілея» є транспортним підприємством, основним видом діяльності якого є вантажні перевезення. Підприємство має парк автотранспортних засобів, як підлягають оновленню та амортизації згідно чинного законодавства України. Незавершені капітальні інвестиції ТОВ «Гілея» на кінець 2020 року становлять 31,2 тис грн. і пов'язані із ремонтом гаражів для транспортного парку підприємства.

Оборотні активи ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках зросли з 29 млн 703 тис. грн до 43 млн 734,4 тис. грн, або на 14 млн 31,4 тис. грн (що складає 47,2% приросту). Зростання оборотних активів відбулося за рахунок зростання дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги з 10 млн 693 тис. грн в 2017 році до 18 млн 444,5 тис. грн. в 2020 році, або на 7 млн 751,5 тис. грн (або 72,5 %) та грошових коштів з 13 млн 354 тис. грн до 23 млн 700,7 тис. грн, або на 10 млн 346,7 тис. грн (або на 77,5%).

Пасив балансу ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках сформований за рахунок власного капіталу і поточних зобов'язань. Власний капітал в досліджуваному періоді зріс з 42 млн 505 тис. грн до 68 млн 611,9 тис. грн, або на 26 млн. 106,9 тис. грн (що складає 61,4 %). Таке зростання відбулося в основному за рахунок нерозподіленого прибутку, оскільки пайовий капітал в досліджуваному періоді не змінювався, власники його недофінансовували і він складав 50 тис. грн.

Зростання поточних зобов'язань в досліджуваному періоді складало 1 млн 15,9 тис. грн відбулося за рахунок поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги та інших поточних зобов'язань, які включають необоротні активи та групи вибуття, отримувані для продажу, до яких в даному випадку належать запчастини до транспортних засобів та податковий кредит.

Структуру балансу ТОВ «Гілея» за 2016-2018 роки подано в таблиці 2.6. У структурі активів балансу підприємства за 2020 р. необоротні активи становлять 47,9 %, оборотні – 52,1%. В порівнянні з 2017 роком структура активів залишилась на тому ж рівні.

Таблиця 2.6 - Структура балансу ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

Показники	Структура, %			
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
I. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	0,00	0,00	0,00	0,00
Основні засоби	47,52	38,37	35,83	47,80
Довгострокові фінансові інвестиції	0,08	0,07	0,07	0,05
Інші необоротні активи	0,00	0,00	0,00	0,00
Усього за розділом I	47,75	38,52	35,99	47,91
II. Оборотні активи				
Запаси	9,18	5,88	11,09	1,22
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	18,81	22,66	15,78	21,97
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0,74	0,95	0,74	0,38
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,02	0,03	0,12	0,27
Гроші та їх еквіваленти:	23,49	31,94	35,62	28,23
Витрати майбутніх періодів	0,01	0,02	0,65	0,02
Усього за розділом II	52,25	61,48	64,01	52,09
БАЛАНС	100,00	100,00	100,00	100,00
ПАСИВ				
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	0,09	0,08	0,08	0,06
Нерозподілений прибуток	74,69	79,58	82,54	81,65
Усього за розділом I	74,78	79,66	82,62	81,71
IV. Поточні зобов'язання				
Поточна кредиторська заборгованість за:				
товари, роботи, послуги	18,84	11,13	9,57	10,26
з оплати праці	0,01	0,00	0,01	0,01
Доходи майбутніх періодів	0,00	0,00	0,09	0,21
Інші поточні зобов'язання	6,37	9,21	7,71	7,80
Усього за розділом IV	25,22	20,34	17,38	18,29
БАЛАНС	100,00	100,00	100,00	100,00

В структурі пасиву ТОВ «Гілея» власний капітал в досліджуваному періоді зростає з 74,8% в 2017 році до 81,7% в 2020 році., натомість скорочуються поточні зобов'язання, в першу чергу – за товари, роботи, послуги. Зростання частки власного капіталу у структурі капіталу підприємства підтверджує його високу незалежність від зовнішніх джерел фінансування.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Гілея» подано в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 - Оцінка фінансового стану ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках з урахуванням ступеню ліквідності активів

У тис. грн

Тип сталості	На дату складання звітності	У короткостроковій перспективі	У довгостроковій перспективі
Абсолютний	$A1 \geq П1$	$A1 \geq П1 + П2$	$A1 \geq П1 + П2 + П3$
2017 рік	13354,0 < 14338,0	13354,0 < 14338,0	13354,0 < 14338,0
2018 рік	19761,0 > 12587,0	19761,0 > 12587,0	19761,0 > 12587,0
2019 рік	23479,6 > 11457,9	23479,6 > 11457,9	23479,6 > 11457,9
2020 рік	23700,7 > 15353,9	23700,7 > 15353,9	23700,7 > 15353,9
Нормальний	$A1 + A2 \geq П1$	$A1 + A2 \geq П1 + П2$	$A1 + A2 \geq П1 + П2 + П3$
2017 рік	24487,0 > 14338,0	24487,0 > 14338,0	24487,0 > 14338,0
2018 рік	34403,0 > 12587,0	34403,0 > 12587,0	34403,0 > 12587,0
2019 рік	34877,8 > 11457,9	34877,8 > 11457,9	34877,8 > 11457,9
2020 рік	42710,5 > 15353,9	42710,5 > 15353,9	42710,5 > 15353,9

Наведені баланси ліквідності ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках дають можливість стверджувати, що:

- підприємство має достатню кількості наявних грошових коштів для розрахунків з кредиторами ($A1 > П1$) в 2018-2020 роках, тоді як в 2017 році відчувалася їх нестача ($A1 < П1$). Найбільш ліквідні активи покривають найбільш термінові зобов'язання в досліджуваному періоді в повному обсязі;
- за рахунок наявних грошових коштів та їх еквівалентів,

короткострокових фінансових вкладень і дебіторської підприємство здатне покривати поточні зобов'язання повністю. Короткострокових кредитів банків, позик і довгострокових зобов'язань на підприємстві немає;

- на підприємстві достатньо власного капіталу для формування оборотних активів. Підприємство не має дефіциту власного оборотного капіталу.

Таким чином, ТОВ «Гілея» в 2017 році характеризується нормальним рівнем ліквідності, а в 2018-2020 роках - має абсолютно ліквідний баланс. Зміни в балансі підприємства свідчать про покращення фінансового стану ТОВ «Гілея» в 2018-2020 роках в порівнянні з 2017 роком.

В 2017-2020 роках відмічаємо збільшення значення загального показника платоспроможності K_L ТОВ «Гілея» з 1,43 до 2,18, що свідчить про покращення структури активів та пасивів підприємства, а саме зміцнення його платоспроможності (рисунок 2.4).

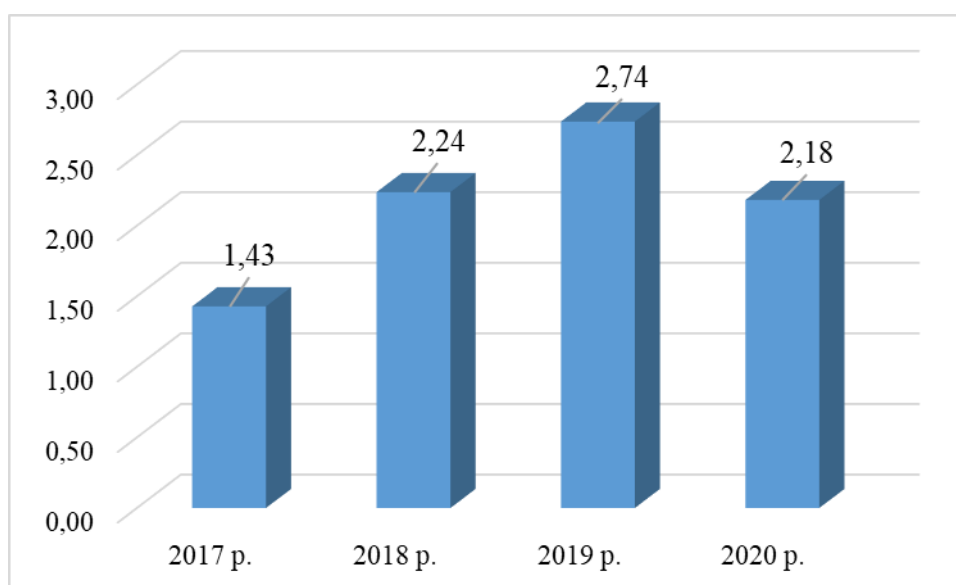

Рисунок 2.4 – Динаміка загального показника платоспроможності ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

Проаналізуємо більш детально часткові ліквідності (платоспроможності) ТОВ «Гілея» в 2018-2020 роках (таблиця 2.8).

З таблиці 2.8 видно, що часткові показники ліквідності в 2018-2020 роках зростають і свідчать про те, що:

- в підприємства є достатньо грошових коштів для негайного покриття зобов'язань;
- підприємство зможе погасити поточні зобов'язання при виникненні критичних обставин;
- при нестачі власного капіталу в обороті підприємство, як єдине джерело фінансування, використовує в кредиторську заборгованість.

Тобто, підводячи загальний підсумок за усіма вище розрахованими показниками ліквідності можна стверджувати, що баланс підприємства є ліквідним, у підприємства достатньо власного капіталу для фінансування оборотних активів. ТОВ «Гілея» може вкласти частину коштів (вище норми) у виробничо-збутову діяльність, у фінансові інвестиції і т.д.

Таблиця 2.8 - Показники ліквідності (платоспроможності) ТОВ «Гілея» в 2018-2020 роках

Показники	Оптимальне значення	Роки			Абсолютне відхилення, (+,-)
		2018 р.	2019 р.	2020р.	2020/2018 р.р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,3	1,57	2,05	1,54	-0,03
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,7-0,8	2,73	3,04	2,78	0,05
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,0-2,5	3,02	3,68	2,85	-0,17
Коефіцієнт співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості	-	0,47	0,58	0,45	-0,02
Коефіцієнт мобільності активів	≥0,5	1,60	1,78	1,09	-0,51

Здатність оперативно реагувати на зовнішні і внутрішні стреси без зниження фінансового та виробничого потенціалу підприємства демонструють показники фінансової стійкості. Показники фінансової стійкості ТОВ «Гілея» в 2018-2020 роках подано в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 - Показники фінансової стійкості ТОВ «Гілея» в 2016-2018 роках

Показники	Оптимальне значення	Роки			Абсолютне відхилення, (+,-)
		2018 р.	2019 р.	2020р.	2020/ 2018р.р.
Коефіцієнт економічної незалежності (автономії)	$\geq 0,5$	0,80	0,83	0,82	0,02
Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	$\leq 0,5$	0,20	0,17	0,18	-0,02
Коефіцієнт фінансової залежності	$< 2,0$	1,26	1,21	1,22	-0,03
Коефіцієнт фінансування	$> 1,0$	3,92	4,75	4,47	0,55
Коефіцієнт заборгованості	$< 1,0$	0,26	0,21	0,22	-0,03
Коефіцієнт забезпеченості запасів	$> 0,8$	2,95	7,00	4,20	1,26
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	$> 0,5$	0,67	0,73	0,65	-0,02
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу	0,3-0,5	0,38	0,36	0,48	0,09
Коефіцієнт маневреності	$\geq 0,5$	0,77	0,77	0,64	-0,13
Коефіцієнт інвестування	-	2,08	2,31	1,71	-0,37
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	-	0,14	0,24	0,04	-0,11
Коефіцієнт покриття запасів	-	7,00	4,20	27,72	20,72

Розрахована система показників фінансової стійкості ТОВ «Гілея» в 2018-2020 роках свідчить про те, що підприємство залишається економічно незалежним. Коефіцієнт фінансової автономії підприємства в досліджуваному періоді становить 0,8-0,82, що більше оптимального значення, прийнятого в міжнародній практиці на 0,3. Основну частку в загальному капіталі ТОВ «Гілея» становить його власний капітал. Концентрація позикового капіталу не перевищує 25% структури капіталу. Позиковий капітал товариства сформовано за рахунок поточних зобов'язань за розрахунками. У товариства достатньо власного капіталу для покриття оборотних активів, запасів та товарів, а тому негайної необхідності в залученні кредитів та інших джерел для фінансування діяльності немає. Оновлення основних засобів підприємства фінансується за рахунок власного капіталу. Таким чином, отримані результати аналізу дозволяють підтвердити високий рівень фінансової стійкості ТОВ «Гілея» в 2016-2018 роках.

Більш детальний аналіз формування та оцінки фінансових результатів діяльності ТОВ «Гілея» проведемо в наступному розділі дипломної роботи.

3 Напрями вдосконалення оцінки та управління фінансовими результатами діяльності підприємства в сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки

Основною метою функціонування суб'єкта господарювання є отримання максимального прибутку, який виступає винагородою за підприємницьку діяльність і комерційний ризик. Нестабільна економічна та політична ситуація в Україні змушує більшість господарюючих суб'єктів працювати із врахуванням таких факторів, як коливання курсу гривні, ріст цін на сировину й енергоносії, зниження платоспроможності населення й ряду інших. А тому зростання прибутку виступає базою для подальшого економічного розвитку підприємства й зміцнення його фінансових відносин із партнерами, вирішення проблем соціального і матеріального заохочення персоналу, а також створює умови для самофінансування та розширення видів економічної діяльності.

В сучасних умовах прибуток є не лише джерелом розвитку підприємства, а й створює основу для зростання національної економіки в загалом. Тому питання визначення напрямів вдосконалення управління прибутком підприємства з метою отримання позитивних фінансових результатів як для окремого підприємства, так і для фінансової системи держави в цілому, є досить актуальним.

Ефективність здійснення господарської діяльності підприємства нерозривно пов'язана із прийняттям раціональних й економічно обґрунтованих управлінських рішень, які базуються на його фінансових результатах діяльності.

Фінансові результати діяльності ТОВ «Гілея» в 2018-2020 роках подано в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 - Фінансові результати діяльності ТОВ» Гілея» в 2017-2020 роках

У тис. грн

Показники	Роки				Абсолютне відхилення, (+,-)	Темп приросту, %
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020/2017 р.р.	2020/2017 р.р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	87466	101646	93718,00	116500,30	29034,30	33,2
Інші операційні доходи	7863	10326	4404,00	12890,20	5027,2	63,9
Разом доходи	95329	111972	98122	129390,5	34061,5	35,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	82811	92977	78667	103870,6	21059,6	25,4
Інші операційні витрати	4301	7293	5092	4567,2	266,2	6,2
Інші витрати	2605	3450	8785	4840,9	2235,9	85,8
Разом витрати	89717	103720	92544	113278,7	23561,7	26,3
Фінансовий результат до оподаткування	5612	8252	5578	16111,8	10499,8	187,1
Податок на прибуток	1026	1469	977	2280,1	1254,1	122,2
Чистий прибуток	4586	6783	4601	13831,7	9245,7	201,6

З таблиці видно, що в 2017-2020 роках ТОВ» Гілея» збільшило чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг з 87 млн 466 тис. грн до 116 млн 500,3 тис. грн., або на 29 млн 34,3 тис. грн. Темп зростання даного показника в досліджуваному періоді склав 33,2%.

Інші операційні доходи підприємства зросли з 7 млн 863 тис. грн до 12 млн. 890,2 тис. грн, або на 5 млн 27,2 тис. грн (або на 63,9%).

Загальна величина доходів підприємства зросла в досліджуваному періоді з 95 млн 329 тис. грн до 129 млн 390,5 тис. грн, або на 34 млн 61,5 тис. грн (або на 35,7%).

Собівартість товарів, робіт та послуг ТОВ «Гілея» в 2016-2018 роках зростає з 82 млн 811 тис. грн до 103 млн 870,6 тис. грн, або на 21 млн 59,6 тис. грн. Темп зростання собівартості продукції, товарів, робіт та послуг на підприємстві складає 25,4%, тобто в досліджуваному періоді він менший за темп зростання чистого доходу на 7,8 %, що в певній мірі позитивно впливає на формування кінцевого фінансового результату – прибутку підприємства.

Інші операційні витрати підприємства, що включають собівартість реалізованих виробничих запасів, яка для цілей бухгалтерського обліку складається з їх облікової вартості та витрат, пов'язаних з їх реалізацією; суми безнадійної дебіторської заборгованості та відрахування до резерву сумнівних боргів; втрати від операційної курсової різниці (тобто від зміни курсу валюти за операціями, активами і зобов'язаннями, що пов'язані з операційною діяльністю підприємства); втрати від знецінення запасів; нестачі й втрати від псування цінностей; визнані штрафи, пеня, неустойка та інші зростають в 2017-2020 роках з 4 млн 301 тис. грн. до 4 млн 567,2 тис. грн (темп зростання їх складає 6,2%).

Інші витрати підприємства, включаються витрати, які виникають під час діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані безпосередньо з виробництвом та/або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг). До таких витрат належать: собівартість реалізованих фінансових інвестицій (балансова вартість та витрати, пов'язані з реалізацією фінансових інвестицій); втрати від зменшення корисності необоротних активів; втрати від неопераційних курсових різниць; сума уцінки необоротних активів і фінансових інвестицій; витрати на ліквідацію необоротних активів (розбирання, демонтаж тощо); залишкова вартість ліквідованих (списаних) необоротних активів; інші витрати діяльності. В досліджуваному періоді

дана стаття витрат також зростає з 2 млн 605 тис. грн до 4 млн 840,9 тис. грн, або на 85,8%.

Динаміку доходів та витрат ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках подано на рисунку 3.1.

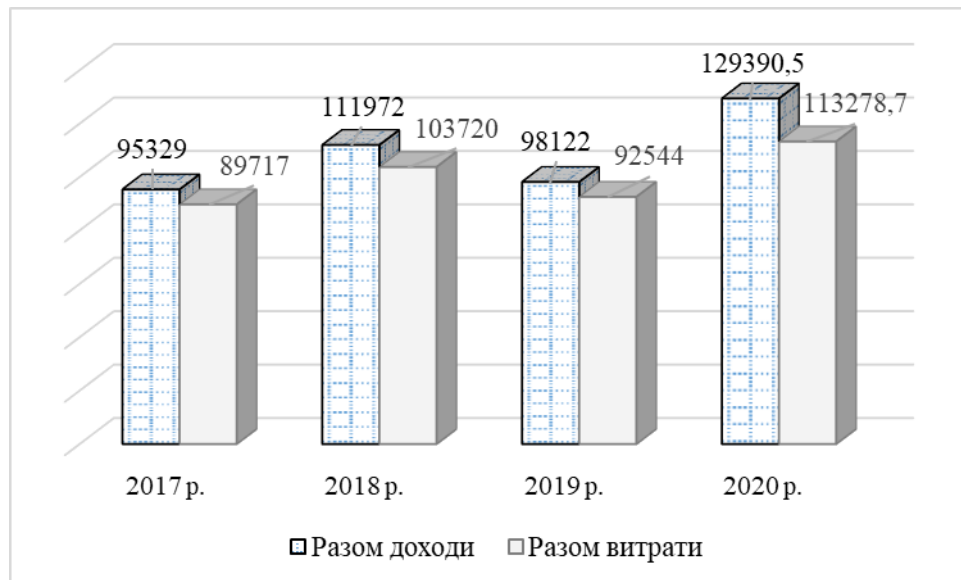

Рисунок 3.1 – Динаміка доходів та витрат ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

Політик керівництва та служби фінансового менеджменту щодо забезпечення перевищення темпів зростання доходів над витратами на ТОВ «Гілея» сприяє формуванню позитивного фінансового результату до оподаткування, який складає 5,6 млн грн в 2017 році і зростає в 2020 році до 10 млн 499,8 тис. грн, або на 87,1% (рисунок 3.2).

Щорічно ТОВ «Гілея» перераховує до бюджетів різних рівнів мільйони податків та зборів. Так, якщо в 2017 році податок на прибуток становив 1 млн грн, то в 2020 році він склав 2,3 млн. грн (приріст складає 22,2%).

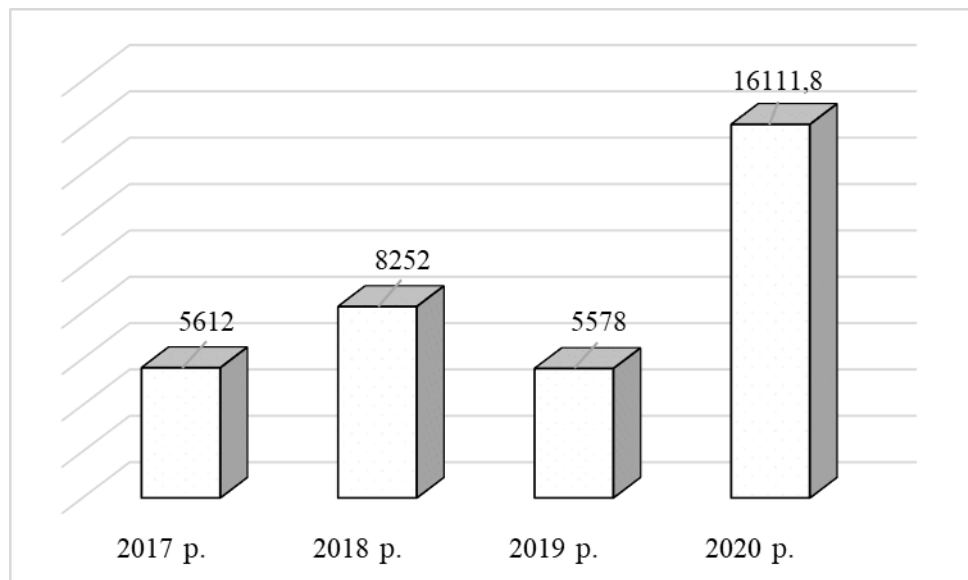

Рисунок 3.2 – Динаміка фінансових результатів до оподаткування ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

Кінцевий фінансовий результат діяльності ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках був сформований у вигляді прибутку, який зріс з 4,6 млн грн до 13,8 млн грн, або на 9,2 млн грн (більше як у 2 рази) (рисунок 3.3).

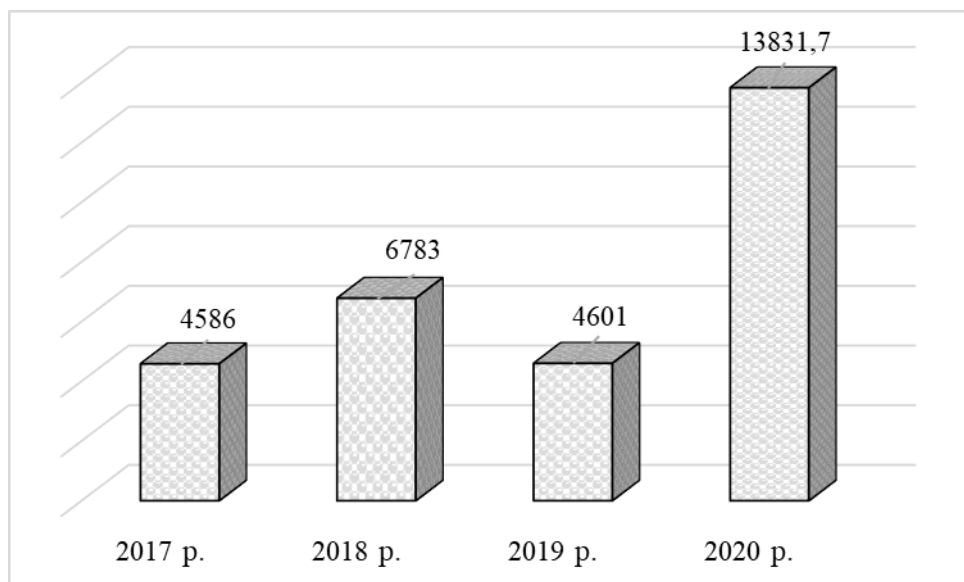

Рисунок 3.3 – Динаміка чистого прибутку ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках

Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Гілея» дозволяє дати оцінку темпів зростання прибутку в цілому та за кожною його складовою,

вивчити вплив об'єктивних і суб'єктивних факторів на зміну прибутку, визначити резерви збільшення прибутку.

Таблиця 3.2 - Показники прибутковості (рентабельності) діяльності ТОВ «Гілея» в 2016-2018 роках

Показники	Роки			Абсолютне відхилення, (+,-)
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020/2018 р.р.
Середній розмір майна	59359	63892,45	74937,85	15578,85
Середній розмір власного капіталу	45896,5	51870	61531,95	15635,45
Середній розмір власного оборотного капіталу	40819,0	56183,4	59109,9	18290,90
Середній розмір перманентного капіталу	45896,5	51870,0	61532,0	15635,45
Середній розмір авансованого капіталу	45896,5	51870	61531,95	15635,45
Середній розмір матеріальних оборотних активів	4427	5473,75	4166,7	-260,30
Середній розмір основних засобів	25376,5	23675,9	31875,7	6499,20
Вартість виробничих ресурсів	29803,5	29149,65	36042,4	6238,90
Витрати на оплату праці	1044,4	1062,1	1280,8	236,40
Вартість господарських ресурсів	30847,9	30211,75	37323,2	6475,30
Виручка від реалізації	101646	93718	116500,3	14854,30
Витрати	61875,0	65909,9	83965,8	22090,80
Прибуток до оподаткування	8252	5578	16111,8	7859,80
Чистий прибуток	6783	4601	13831,7	7048,70
Рентабельність, %				
продажу	8,12	5,95	13,83	5,71
основних засобів	32,52	23,56	50,55	18,03
оборотних активів	186,40	101,90	386,68	200,28
виробничих ресурсів	27,69	19,14	44,70	17,01
трудових ресурсів	790,12	525,19	1257,95	467,83
всіх ресурсів	26,75	18,46	43,17	16,42
витрат	13,34	8,46	19,19	5,85
активів	11,43	7,20	18,46	7,03
власного капіталу	14,78	8,87	22,48	7,70
власного оборотного капіталу	16,62	8,19	23,40	6,78
перманентного капіталу	14,78	8,87	22,48	7,70
авансованого капіталу	14,78	8,87	22,48	7,70

Показники рентабельності характеризують ефективність роботи ТОВ «Гілея» загалом, дохідність різних напрямів діяльності (виробничої, підприємницької та інвестиційної), окупності витрат тощо. Вони більш повно, ніж прибуток, характеризують кінцеві результати господарювання, адже їх величина показує співвідношення ефекту із наявними або використаними ресурсами.

Розраховані показники прибутковості (рентабельності) діяльності ТОВ «Гілея» в 2018-2020 роках подано в таблиці 3.2.

Дані таблиці свідчать про те, що на фоні прибуткової діяльності зростають всі розраховані показники рентабельності в порівнянні 2020 року з 2018 роком.

В 2020 році в порівнянні з 2018 роком найвищі показники зростання демонструють оборотні актив (+200%) та трудові ресурси (+468%). На 18% зростає рентабельність основних засобів, на 16% - виробничих ресурсів. Решта показників рентабельності мають приріст на рівні 5-8%.

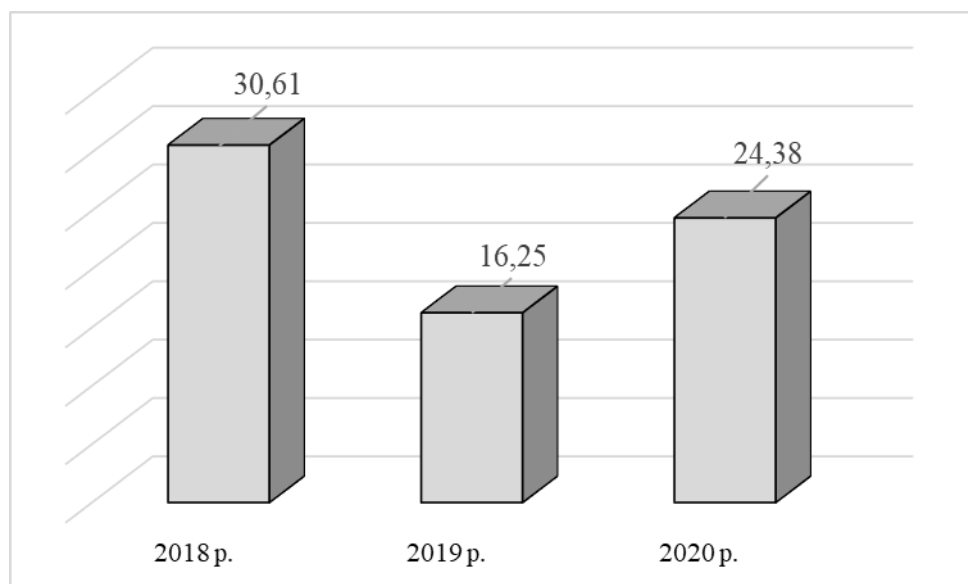

Рисунок 3.4 – Динаміка показників рентабельності всіх ресурсів ТОВ «Гілея» в 2018-2020 роках

Такі показники забезпечують досягнення позитивних фінансових результатів та ефективності діяльності ТОВ «Гілея» в 2018-2020 роках.

Підприємство має фінансові ресурси для розширення діяльності, для здійснення інвестицій, для модернізації устаткування й удосконалення технології виробництва (рисунок 3.4).

Таким чином, ТОВ «Гілея» можна порекомендувати звернути увагу на: забезпечення скорочення темпів зростання витрат над доходами, особливо в частині інших витрат; більш повне використання наявних ресурси, які знаходяться в його розпорядженні. Це, в подальшому, забезпечить високі фінансові результати діяльності підприємства.

Ефективність управління фінансовими результатами діяльності підприємства значною мірою залежить від організації управлінської роботи. У сучасних умовах господарювання передбачається, що повна відповідальність за результати фінансово-господарської діяльності підприємств лежить на керівникові, що зумовлює побудову ефективного інструментарію системи управління фінансовими результатами, який дозволяє здійснювати об'єктивний контроль, аналіз, коригування й прогнозування змін фінансового стану й оцінки фінансових можливостей підприємства на майбутнє.

Проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства включає використання певної методики як сукупності правил, прийомів та методів вивчення й опрацювання фінансової інформації. Основними методами аналітичного дослідження є горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний, трендовий, факторний аналіз. Більшість науковців підтримують думку, що для аналізу фінансово-господарської діяльності доцільно використовувати саме горизонтальний, вертикальний і коефіцієнтний фінансовий аналіз. Однак, такі прийоми як економіко-математичні та функціонально-вартісні використовуються значно менше.

Зміни норм законодавчої системи також негативно впливають на формування прибутковості підприємств, призводять до збільшення ризику неефективності їх функціонування. За таких умов важливим завданням кожного підприємства є адаптація до нестабільного ринкового середовища й

постійних змін бухгалтерського та податкового обліку. Необхідність вдосконалення чинної законодавчої бази держави позитивно впливатиме на діяльність підприємств в сучасних умовах.

Одним із основних складників фінансової політики сучасного підприємства є політика максимізації прибутку. За рахунок платежів до бюджету, які сплачуються з прибутку, формується основна частина ресурсів держави, регіональних та місцевих органів влади, тому однією із основних проблем є ефективне управління прибутком підприємства.

Процес управління прибутком розглядається як «система принципів і методів розроблення та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням такого стану фінансових ресурсів, їх формуванням і розподілом, яка дала б змогу підприємству розвиватися на основі зростання прибутку і капіталу за збереження платоспроможності і кредитоспроможності, а також забезпечення і підтримки фінансової рівноваги підприємства» [6].

На основі політики управління прибутком «формується система поточного планування, формування та розподілу прибутку, що передбачає розроблення різних видів планів, основою яких є: заплановані обсяги операційної, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства; цільові показники, розроблені в процесі формування політики управління прибутком; діюча система ставок податкових платежів; результати аналізу прибутку за попередній період; система розроблених на підприємстві норм і нормативів витрат окремих видів ресурсів» [2].

На відміну від повної форми «Звіту про фінансові результати», в якій виокремлюється «як мінімум чотири види прибутку (валовий прибуток, прибуток від операційної діяльності, прибуток до оподаткування, чистий прибуток)», у скороченій формі 2-м визначається тільки «чистий прибуток як різниця між загальною величиною доходів і загальною сумою витрат» [1].

Порядок використання прибутку підприємства визначається його власником. Зазвичай, прибуток суб'єкта підприємництва спрямовується на

економічний розвиток (фінансування капітальних вкладень, інновацій, поповнення власних оборотних коштів, поповнення резервного капіталу) і соціальні потреби (підготовка та перепідготовка кадрів, матеріальне заохочення, розвиток й утримання соціальної інфраструктури). Водночас на збитковість підприємства впливають ті ж самі чинники, які визначають і його прибутковість.

Основою ефективного функціонування системи управління прибутком підприємства є структурно-логічна модель управління його доходами, витратами і фінансовими результатами, які відображено на рисунку 3.5. Виходячи з рис. 3.5, можна відзначити, що управління фінансовими результатами включає у себе управління прибутком, доходами і витратами.

Управління прибутком є важливою складовою усього процесу управління фінансовими результатами, оскільки даний процес має на увазі збільшення доходів, зменшення витрат підприємства й оптимальний розподіл прибутку. За ним уже йде управління доходами та витратами підприємства. Передусім проводиться збір інформаційної бази підприємства, для того щоб мати можливість провести аналіз доходів та витрат, приймати управлінські рішення.

Основою інформаційної бази управління є показники фінансової діяльності, на основі яких здійснюється комплексний аналіз, прогнозування та поточне планування результатів.

На початку виконується комплексний аналіз діяльності підприємства, за якого «використовуються методики, як:

- горизонтальний і вертикальний аналіз обсягу, складу і структури доходів і витрат;
- коефіцієнтний метод (аналіз майнового стану, ділової активності, фінансової стійкості, рентабельності, ліквідності);
- факторний аналіз доходів і витрат малого підприємства» [28].

Рисунок 3.5 - Етапи управління фінансовими результатами ТОВ

«Гілея»

Джерело: розроблено з врахуванням [28]

На даному етапі необхідним є використання SWOT-аналізу, який дає можливість оцінити сильні і слабкі сторони діяльності підприємства. Своєю чергою, він включає в себе чотири складові підприємства: сильні сторони, слабкі сторони, можливості і загрози. SWOT-аналіз діяльності ТОВ «Гілея» подано на рисунку 3.6.

Сильні сторони	Можливості
<ul style="list-style-type: none"> - «вбудованість» в логістичні процеси суб'єктів господарювання; - надання споживачам повного комплексу транспортних послуг; - висока динаміка (оперативність) надання транспортних послуг; - наявність конкурентних переваг; - потужна ремонтно-технічна інфраструктура; - кваліфікований кадровий склад; - діяльність на міжнародному ринку автоперевезень. 	<ul style="list-style-type: none"> - диверсифікація видів діяльності; - розвиток інфраструктури ринку транспортних послуг; - швидка переорієнтація відповідно до потреб споживачів; - розширення асортименту послуг; - зростання частки послуг автотранспорту на ринку транспортних перевезень; - високий рівень оперативного реагування на потреби ринку;
Слабкі сторони	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - спрацювання рухомого складу; - недостатнє пристосування до кон'юнктури ринку транспортних послуг; - вузький перелік транспортних послуг; - недостатній рівень соціальної захищеності персоналу; - відсутність програми розвитку персоналу (навчання, підвищення кваліфікації, стажування); - недостатній рівень екологічної діяльності. 	<ul style="list-style-type: none"> - негативні соціально-політичні зміни; - негативна макроекономічна ситуація; - несприятливі зміни в законодавстві; - втрата споживачів; - високий рівень конкуренції; - «витік» кваліфікованих кадрів.

Рисунок 3.6 - SWOT-аналіз діяльності ТОВ «Гілея»

Джерело: розроблено з врахуванням [12]

Після того як проведено аналіз і виявлено сильні та слабкі сторони підприємства, доцільно формувати стратегію і тактику управління доходами та витратами підприємства.

Для формування оптимальної системи управління фінансовими результатами діяльності ТОВ «Гілея» необхідним є формування відповідної організаційно-управлінської структури, яка дозволить ефективно і комплексно реалізувати відповідні завдання та методи управління результатами в процесі функціонування даної структури та успішно досягти стратегічну мету підприємства. Для цього необхідним вбачаємо побудову відповідного механізму управління фінансовими результатами діяльності підприємства, який має інтегруватись в загальну систему управління підприємством.

На рисунку 3.7 подано механізм управління фінансовими результатами діяльності підприємства, який включає окремі системи, кожна з яких на своєму етапі виконує поставлені цілі, що поступово наближає до забезпечення виконання основної мети управління фінансовими результатами діяльності підприємства – підвищення якісних та кількісних показників результативності й максимально ефективного використання отриманих результатів за всіма напрямками діяльності підприємства.

Головною метою процесу управління фінансовими результатами діяльності ТОВ «Гілея» є отримання максимальних результатів за умови ефективного використання потенціалу підприємства: виробничого, матеріального, трудового, фінансового, науково-технічного та інфраструктурного із врахуванням факторів впливу зовнішнього і внутрішнього середовища.

Реалізація поставленої мети можлива лише за умови ефективного функціонування механізму управління фінансовими результатами діяльності підприємства, в якому визначено наступні підсистеми: організаційну, забезпечення та реалізації.

Рисунок 3.7 – Організаційно-фінансовий механізм управління фінансовими результатами діяльності ТОВ «Гілея»

Джерело: складено з врахуванням [21]

Організаційна система запропонованого механізму управління базується на визначені суб'єктів і об'єктів управління із виділенням відповідних функцій і принципів: загальних та специфічних.

Стабільне функціонування даного механізму управління фінансовими результатами діяльності ТОВ «Гілея» неможливе без діючої системи забезпечення, яка включає основні види потенціалу підприємства у відповідному взаємозв'язку.

Залежно від структури фінансових результатів діяльності підприємства пропонуємо використовувати систему цільових показників, які дозволяють максимізувати ефективність системи управління результатами діяльності підприємства, зокрема ТОВ «Гілея» в рамках відповідного механізму управління (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 – Система цільових показників забезпечення ефективності управління результатами діяльності ТОВ «Гілея»

Результати діяльності підприємства	Цільові показники
Економічні результати	Обсяг реалізованих товарів та послуг
	Вартість майна підприємства
	Рентабельність продаж
	Коефіцієнт реінвестування
	Інші
Фінансові результати	Чистий фінансовий результат (прибуток, збиток)
	Сукупний дохід
	Коефіцієнт ефективності розподілу прибутку
	Коефіцієнт комерційної рентабельності
	Інші
Соціальні результати	Розмір заробітної плати персоналу
	Умови праці та стан охорони праці
	Розмір відрахувань на соціальні заходи
	Інші
Екологічні результати	Сума екологічного податку
	Інші

Джерело: складено з врахуванням [21]

Завершальним етапом функціонування механізму управління результатами діяльності є система реалізації, яка містить процес управління оптимізацією витрат і максимізацією доходів підприємства. При цьому обов'язковим є формування та реалізація ефективних стратегічних рішень щодо результатів діяльності суб'єкта господарювання.

Дієвість запропонованого механізму управління фінансовими результатами діяльності підприємства залежить від оптимальної наповненості підсистем відповідними елементами, які функціонують за допомогою специфічних інструментів та методів, забезпечують ефективність системи управління загалом (зокрема й економічними, фінансовими, соціальними та екологічними результатами діяльності підприємства). Функціонування даного механізму управління фінансовими результатами діяльності підприємства забезпечить зростання рівня конкурентоспроможності підприємства, стан економічної безпеки та розвиток всієї системи управління на тривалу перспективу.

Висновки

У магістерській дипломній роботі подано варіант вирішення наукового завдання щодо формування, оцінки та особливостей управління фінансовими результатами діяльності підприємства на прикладі ТОВ «Гілея», м. Хмельницький.

Досліджено, що фінансовий результат діяльності підприємства є досить складною та багатовимірною категорією. Фінансовий результат у формі прибутку визначається головною метою діяльності будь-якого підприємства і є одним із ключових показників, що характеризує ефективності його діяльності. Величина фінансового результату є основою, яка сприяє подальшому розвитку підприємства, створює запас фінансової стійкості, і тим самим дозволяє оперативно реагувати на зміни в ринковій кон'юнктурі.

Класифікація фінансових результатів є важливою з точки зору управління процесом формування фінансових результатів сприяє задоволенню інформаційних потреб менеджерів при формуванні стратегії розвитку підприємства.

Постійний моніторинг та оцінка доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства виступає важливим напрямом діяльності підприємства, проводиться з метою поточного та майбутнього (прогнозування) оцінювання фінансового стану підприємства, дозволяє реалізувати всі резерви, за рахунок фінансової, операційної та інвестиційної діяльності, враховує фактори внутрішнього і зовнішнього середовища та забезпечує в майбутньому досягти потрібного їх розміру.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України в 2016-2020 р.р. показав їх позитивне динамічне зростання. В п'ятірку лідерів потрапили підприємства Дніпропетровської області – 68,2 млрд грн, Тернопільської області – 41,9 млрд грн, Київської області – 40,4 млрд грн,

Одеської області 25,5 млрд. грн, Полтавської області – 22,0 млрд грн. Найнижчий фінансовий результат у підприємств Чернівецької області – 287,6 млн грн. Негативний фінансовий результат отримали підприємства Донецької області - -6,5 млрд. грн. Із загальної кількості підприємств у 2020 р. 71,4% отримали прибуток, а 28,6% – були збитковими. За даними Держстату України у 2020 р. середня рентабельність операційної діяльності підприємств становила 6,5%. Рівень рентабельності всієї діяльності - 1,1%. Найбільш рентабельною була галузь сільське, лісове і рибне господарство - 18,4%.

ТОВ «Гілея», суб'єкт нашого дослідження, є юридичною особою відповідно до чинного законодавства України. Основним видом діяльності підприємства є КВЕД 49.41 Вантажний автомобільний транспорт в рамках якого підприємство здійснює транспортні перевезення в межах України та за кордоном, технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів; забезпечує оптову та роздрібну торгівлю деталями і приладдям для автотранспортних засобів, здійснює іншу допоміжну діяльність у сфері транспорту.

Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Гілея» показав, що підприємство станом на кінець 2020 року має загальну вартість майна у розмірі 83млн 965,8 тис. грн. За період 2017-2020 роки спостерігаємо його зростання на 27 млн 122,8 тис. грн, або на 47,7%. В 2017-2020 р.р. вартість необоротних активів зросла з 27 млн 140 тис. грн до 40 млн 231 тис. грн, або на 48,2 %. Пасив балансу ТОВ «Гілея» в 2017-2020 роках сформований за рахунок власного капіталу і поточних зобов'язань. Власний капітал в досліджуваному періоді зріс з 42 млн 505 тис. грн до 68 млн 611,9 тис. грн, або на 26 млн. 106,9 тис. грн (що складає 61,4 %). Таке зростання відбулося в основному за рахунок нерозподіленого прибутку, оскільки пайовий капітал в досліджуваному періоді не змінювався, власники його недофінансовували і він складав 50 тис. грн. Політик керівництва та служби фінансового менеджменту щодо забезпечення перевищення темпів

зростання доходів над витратами на ТОВ «Гілея» сприяє формуванню позитивного фінансового результату до оподаткування, який складає 5,6 млн грн в 2017 році і зростає в 2020 році до 10 млн 499,8 тис. грн, або на 87,1%. ТОВ «Гілея» є сумлінним платником податків і зборів.

В досліджуваному періоді підприємство забезпечує досягнення позитивних фінансових результатів та ефективності діяльності ТОВ «Гілея». Підприємство має достатньо сформовані фінансові ресурси для розширення діяльності, для здійснення інвестицій, для модернізації устаткування й удосконалення технології виробництва. Однак, ТОВ «Гілея» можна порекомендувати звернути увагу на: забезпечення скорочення темпів зростання витрат над доходами, особливо в частині інших витрат; більш повне використання наявних ресурси, які знаходяться в його розпорядженні. Це, в подальшому, забезпечить високі фінансові результати діяльності підприємства.

Розроблені та запропоновані в дипломній роботі складові системи формування та управління фінансовими результатами діяльності підприємства, особливістю якої є чітка визначеність етапів управління та цільових показників забезпечення ефективності управлінської діяльності, забезпечать зростання рівня конкурентоспроможності підприємства, стан економічної безпеки та розвиток всієї системи управління на тривалу перспективу.

Список використаних джерел

1. Вороніна О. О. Управління фінансовим результатом промислового підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)». Харків. 2009. 23 с.
2. Войтов І.М., Луговський Р.В. Управління фінансовими результатами підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2014. № 46. С. 267–271.
3. Господарський кодекс України : Закон від 16.01.2003 р. № 436–IV. Дата оновлення: 17.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 05.12.2021)
4. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Іванчик Т. В. Фактори впливу на формування прибутку підприємств. *Modern Economics*. 2019. № 14(2019). С. 81-86. URL: <https://doi.org/10.31521/modecon>. (дата звернення: 12.12.2021)
5. Дробишева О.О., Рижков А. Управління фінансовими результатами діяльності промислового підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2013. Випуск 5. С. 188-196.
6. Дрофа А.А., Лютая О.О. Проблемные аспекты управления прибылью предприятия. *Бизнес Информ*. 2010. № 12. С. 140.
7. Загородній А. Г, Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник: навчальний посібник. К.: Знання. 2010. 1072 с.
8. Зудова І.Ю., Стась О.Г. Сутність та значення фінансових показників в системі функціонування підприємства. «Молодий вчений». 2017. № 10 (50). С. 893-897.
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань. Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291. Дата оновлення: 09.07.2021. URL:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99/page1> (дата звернення: 07.12.2021)

10. Козловский В.В. Экономическая теория. Минск : БНТУ. 2013. 257с.

11. Лесюк А.С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Агросвіт*. 2020. №15. С.67-73.

12. Лазаришин А.В. Особливості методики SWOT-аналізу автотранспортних підприємств. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/22405/1/243-245.pdf>

13. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. URL: http://www.minfin.gov.ua/document/237457/19_IAS8_IFRS_2009_GVT.pdf.

14. Мочерный С. В. Основы экономической теории: учебник / С. В. Мочерный, В. К. Симоненко, В. В. Секретарюк, А. А. Устенко; Под общ. ред. С. В. Мочерного. – К.: Знания, 2000. – 601 с.

15. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. №73. Дата оновлення: 09.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 05.12.2021)

16. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): навчальний посібник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2002. – 240 с.

17. Офіційний портал Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2021)

18. Павлюк І.О. Управління прибутком підприємств в умовах сьогодення. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. №1.С.84-88.

19. Пантелеев В.П., Сніжко О.С. Словник бухгалтера та аудитора. Київ : Інформ.-аналіт. Агенство. 2009. 239 с.

20. Панченко К.М., Богач Л.В. Сучасні проблеми обліку фінансових результатів діяльності транснаціональних корпорацій. *ECONOMICS*. 2019. №4. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.04.29.html>

21. Побережець О. В. Теоретико-методологічні та практичні засади дослідження системи управління результатами діяльності промислового підприємства : [моногр.] / О. В. Побережець. – Херсон : Видавництво : Грінь Д. С., 2016. – 500 с.

22. Податковий кодекс України : Закон від 02.12. 2010р. № 2755–VI. Дата оновлення: 01.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 06.12.2021)

23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» (у ред. від 09.08.2013 р.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>

24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» (у ред. від 27.06.2013 р.). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/REG4248>

25. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999р. № 996–XIV. URL:<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

26. Пушкар М. С. Фінансовий облік: підручник / М. С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 628 с.

27. Сарапіна О. Вдосконалення обліку фінансових результатів / Сарапіна О., Кутищенко Я. // Матеріали II Міжнародної науково-практичної Інтернетконференції «Інститут бухгалтерського обліку і аудиту в Україні, контроль та аналіз в умовах глобальних економічних змін». – 2014. URL: http://sophus.at.ua/publ/2014_04_17_kampodilsk/sekcija_2_2014_04_17_18/vdoskonalennja_obliku_finansovikh_rezultativ/52-1-0-896.

28. Святенко С.В., Богдан М.О. Управління фінансовими результатами малих підприємств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 6 (23). С. 385-392.

29. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник / Н. М. Ткаченко. – 5-те вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2011. – 976 с.

30. ТОВ «Гілея» URL: <https://youcontrol.com.ua/>

31. Турило А. М. Фінансово-економічні аспекти оцінки результатів і ефективності діяльності підприємства / А. М. Турило, О. А. Зінченко // Фінанси України. – 2008. – № 8. – С. 35–44.
32. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: ПДАА. 2016. 430 с.
33. Фірман Н.Я., Вашків О.П. Економічна сутність фінансового результату підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 5. С. 162-168.
34. Худолій Л. М. Теорія фінансів: навчально-методичний посібник / Л. М. Худолій. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 167 с.
35. Чебанова М. С. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / М. С. Чебанова, С. С. Василенко. – К.: Академія, 2002. – 671 с.
36. Чобан Є. І., Форкун І. В. Економічна сутність фінансових результатів підприємства та їх класифікація. *Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика* : збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених / ред. кол.: Н. А. Хрущ, Р. С. Квасницька, І. В. Форкун та ін. (відп. ред. Н. А. Хрущ). Хмельницький : ХНУ. 2021. 190 с. С. 30-32.

ДОДАТКИ